

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΕΚΤΟ
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 419
ΜΑΪΟΣ
2013

ΕΡΓΑ ΚΑΙ (Η)ΜΕΡΕΣ ΜΑΓΙΟΥ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ηλιόλουστες οι μέρες του Πάσχα, αφού φέτος, αυτό, μας ήρθε μαζί με το Μάη, και η Πρωτομαγιά στην καρδιά της Μ. Εβδομάδας των Παθών.

Έτσι γέμισαν και πάλι τα χωριά μας, για λίγες μέρες, από εκείνους που από ανάγκη... «μίσησαν», δεκαετίες πριν κυνηγώντας ο καθένας το άπιαστο (για τους περισσότερους) όνειρό του.

Για τους μονίμως ...αισιόδοξους (καλότυχοι), η ολιγοήμερη αυτή ανάσα κάθε χρόνο, αποτελεί απόδειξη πως το Ζαγόρι (και γενικά η επαρχία) ζει και βασιλεύει αφού και φέτος στα 2-3 χωριά μας (τα τουριστικώς... εξελιγμένα) η πληρότητα των ξενώνων άγγιξε το 90%, ενώ στο σύνολο τους, (δηλαδή στα 7-8 από τα 46 που αποτελούν πόλο τουριστικής έλξης) δεν ξεπερνά το 50%, όπως επίσημα δηλώνεται.

Στα χωριά μας και φέτος πολλές εκκλησίες δεν άνοιξαν, από έλλειψη ιερέων και ψαλτάδων, ή μοιράστηκαν αυτούς 2-3 χωριά, έτσι που τα Θεία Πάθη και η Ανάσταση να γίνουν μεσημεριάτικα!...

Και φέτος, τα περισσότερα σπίτια στο Ζαγόρι και στα χωριά μας, έμειναν κλεισμένα περιμένοντας τον ένα-ενάμισι (το πολύ) μήνα του καλοκαιριού, να ξεκλειδώσουν τις οξωπορτες. Σπίτια θεόκλειστα για 10 μήνες το χρόνο. Το χαράτσι όμως (αυτό μέσω της ΔΕΗ) το πληρώνουν ολοχρονίς και υποχρεωτικά όλοι.

Αυτά ως προς τις ηλιόλουστες μέρες του Πάσχα και του Μαγίου. Όσο για τα έργα του τίτλου, αυτά αφορούν σε κά-

Η Μονή Σπηλαιώτισσας στην Αρίστη

ποιες πληροφορίες που έφτασαν στο περιοδικό μας και αναφέρονται συγκεκριμένα για κάποια καλντερίμια που γίνονται στην περιοχή του Βίκου και του Βοϊδομάτη, με πρώτο εκείνο που οδηγεί στην ιστορική μονή της Σπηλαιώτισσας. Τα σχόλιά τους ήταν από την απλή διαφωνία και ένσταση για την αναγκαιότητα, αλλά και τον τρόπο της κατασκευής του, ως την οργανωμένη αντίδραση.

Εμείς, αφού δεν έχουμε ιδίαν αντίληψη σχετικά, επιφυλασσόμεθα να εκφραστούμε παίρνοντας θέση, αφού τα δούμε ιδίοις όμμασι. Πάντως από... καλντερίμια, παντός είδους, χώρου και χρόνου, (όλα δαπανηρά και αντιπαραγωγικά), χορτάσαμε στο Ζαγόρι!

Καλντερίμια για τους... ξένους, να έρχονται πιο εύκολα και για τους ντόπιους να...

φεύγουν πιο εύκολα, ώσπου αυτοί να γίνουν ξένοι στον τόπο τους, όπως ήδη γίνεται σε πολλά χωριά

Καλντερίμια, αναπλάσεις και... Rooms to let και στα αλώνια μας ακόμη, αυτά τα μνημεία του αγροτικού μας πολιτισμού, για τα οποία η διακεκριμένη καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας Λίλα Μαραγκού, συγχαίρει την «Ελληνική Εταιρεία Πολιτισμού και Περιβάλλοντος», γιατί μαζί με τις μεγάλες αναπλάσεις έσωσαν και κάποια ταπεινά αλώνια. Γιατί όπως λέει: «**τα αλώνια έγιναν πια πίστες, οι θρύες κλείσαν με τσιμέντα και τα χωράφια έγιναν ενοικιαζόμενα δωμάτια**».

Τι άλλο να προσθέσουμε εμείς. Μόνο τούτο: Ενώ στρώνονται χιλιάδες Ευρώ για καλντερίμια και πλατείες, την ίδια ώρα το περικαλλές κωδωνοστάσιο του ιστορικού τρι-

πόστατου Ναού των Νεγάδων (όπως θα διαβάσετε σε άλλη σελίδα) κινδυνεύει να σωριαστεί. Σκούζουν και φωνάζουν την αγωνία τους οι Νεγαδιώτες, αλλά και όλοι οι Ζαγορίσιοι, χωρίς κανείς ως τώρα να συγκινείται. Και δεν είναι το μόνο ιστορικό μνημείο του Ζαγορίου που κινδυνεύει να χαθεί, αλλά και πολλά άλλα ένα εκ των οποίων και ο ιστορικός βυζαντινός ναός των Ταξιάρχων στα Κάτω Πεδινά χτισμένος 400 χρόνια πριν, με τις ανεπανάληπτες τοιχογραφίες του που ρέβουν συνεχώς.

Θυμάμαι το 2000, τον τότε πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλο, να εκφράζει τον θαυμασμό του για τον ναό και τις τοιχογραφίες του και να λέει πως θα πρέπει οπωσδήποτε να διασωθούν. Όμως έμειναν μόνο τα ευχολόγια.

Αλλά τι τα κάνουμε τα καμπαναριά και τις εκκλησίες, αφού αυτές είναι κλειστές και οι εκκλησιαζόμενοι λίγοι και ανήμποροι. Για ποιον να χτυπήσουν οι καμπάνες; Αυτές χτυπούν εδώ και χρόνια άναργα και λυπητερά στην ερημωσύνη των χωριών μας, έτσι που να μας θυμίζουν τους περίφημους στίχους του εθνικού μας ποιητή σε στιγμές δυστυχίας:

«Γκλάν, γκλαν τα σημαντρα της εκκλησίας
Γκλαν, γκλαν ο αντίλαλος της ερημιάς
Αποκρινότανε φριχτά, φριχτά...».

Εμείς όμως χαζοχαρούμενοι και ευτυχισμένοι... άδομεν.
Καλό Καλοκαίρι.

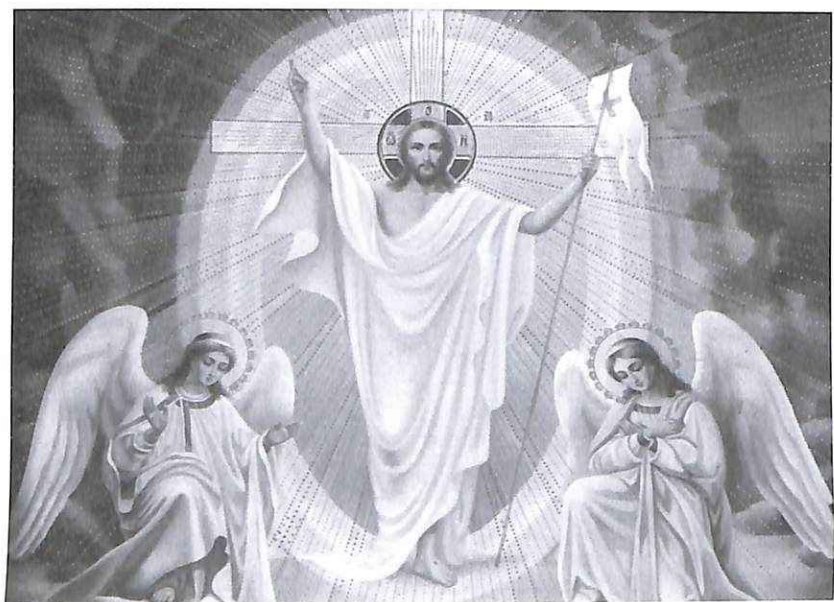
B.T.

Χρονογράφημα**«ΔΕΥΤΕ ΛΑΒΕΤΕ ΦΩΣ...»****Σταύρου Συκιώτη**

συμμετέχει ψυχολογικά στην περίοδο κάποιων «παθών» (Ασθένειες) προ του θανάτου του και αποδέχεται, τελικά, το θάνατο (που για τους ανθρώπους δεν έχει «Ανάσταση» πριν από

ψυχικό και συναισθηματικό τους χώρο.

«Ο τον Άδην σκυλεύσας, και τον άνθρωπον αναστήσας τη αναστάσει σου Χριστέ,

Έτσι, όταν έρθει η «Κυριακή του Πάσχα» η λάμψη του Αναστάσιμου φωτός, που κάποια αγωνιώδη στιγμή θα παρουσιάσει ο ιερέας στην «Ωραία Πύλη» του ναού, θα αποτελέσει την ανακούφιση από την πολυήμερη αναμονή και θα ανατρέψει αυτόματα την όλη ψυχολογική ατμόσφαιρα του πένθους και της αναμονής, σε εκφραστική χαρά προσώπων, σε ενθουσιώδη διάθεση, σε πρόσωπα πασχάλινης εικόνας και πανηγυρικής έκφρασης.

«Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός...»

Όπως διδασκόμαστε στη Χριστιανική Θρησκεία, την πορεία της ζωής του Χριστού μας, με τη γέννησή του (Χριστούγεννα), τη θεϊκή του πορεία με κατάληξη τη σταύρωση δηλ. το θάνατό του (Πάσχα), η ανθρώπινη πορεία έχει αντίστοιχη πορεία, εκτός από τη σταύρωση (αν, και πολλοί άνθρωποι, μεταφορικά, μπορεί να έχουν τη δική τους «σταύρωση» στην προσωπική τους ζωή) γι' αυτό και ο κύκλος εορτών του Πάσχα, προσεγγίζει και συγκινεί τις ψυχές και το πνεύμα των Χριστιανών.

Από εμπειρία, ο άνθρωπος συμπαρίσταται σε οικεία πρόσωπα, συγγενικές σχέσεις,

τη «Δεύτερη Παρουσία»). Έτσι, αυτή η αντιστοιχία που αναφέρουμε, επιτρέπει στους πιστούς, σε καίρια γεγονότα γέννησης (Χριστούγεννα) και θανάτου (Πάσχα), να συμμετέχει άμεσα και ψυχικά και να αξιοποιεί, ανάλογα, τα γεγονότα με συμπόνοια ή πανηγυρικά.

Αναμφίβολα, οι εορτές του Πάσχα επηρεάζουν και συγκινούν το σύνολο των Ελλήνων Χριστιανών. Οι συνεχείς εορταλεστίες, μιας ολόκληρης εβδομάδας, των εκκλησιών, με εξελισσόμενα δρώμενα, κεντρίζουν το ενδιαφέρον των πιστών και παρέχουν ευκαιρίες συμμετοχής σ' αυτά και τονώνουν τον

αξίωσον ημάς εν καθαρά καρδία

υμνείν και δοξάζειν σε»

(Στιχ. Αίων του Πάσχα)

Ακριβώς, με τις γιορτές του Πάσχα, το θρησκευτικό συναίσθημα των πιστών κορυφώνεται και προσεγγίζεται η μεγαθυμία και προσφορά του Χριστού να υποστεί θάνατον και μάλιστα σταυρικό, προκειμένου να ελευθερώσει τον άνθρωπο από τα δεσμά του Άδη και τις κακοδαιμονίες του Σατανά.

Η Ανάσταση του Χριστού είναι μια ανίκη επί του θανάτου και μια πορεία προς τα θεϊκά δώματα του ουρανού, με την ολοκλήρωση της παρουσίας και

του έργου του στη γη, ανάμεσα στους ανθρώπους και τη θέωσή του με την ανάληψή του.

Οι εκατοντάδες λαμπάδες των πιστών που συνωστίζονται να πάρουν το «ανέσπερο φως» από το τρικέρι του Ιερέα συμβολίζουν αυτή τη νίκη του φωτός προς το ψυχικό σκότος. Οπότε, **«Νυν πάντα πεπλήρωται φωτός, ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια εορταζέτω γουν Πάσα κτίσις την έγερσιν Χριστού, εν η εσπερέωται».**

Ένας παράγοντας που συμμετέχει πάντα στο γιορτασμό, ανεξάρτητα πότε χρονικά προσδιορίζεται είναι ο ερχομός και η φυσική αναγέννηση της Άνοιξης. Η Άνοιξη, μ' αυτό το αναγεννητικό της στοιχείο που εκπέμπει στην ατμόσφαιρα, επηρεάζει ψυχολογικά τη διάθεση και τη σκέψη των ανθρώπων, ακόμα και την καθημερινότητά τους.

Στην περίοδο των εορτών του Πάσχα, η Άνοιξη συμμετέχει και συμβάλλει στον πανηγυρισμό τους. Πέρα από την ψυχολογική διάθεση των ανθρώπων, η Άνοιξη με το έντονο πράσινο των δέντρων της, τα ποικίλα αγριολούλουδα και άλλα φυσικά της χαρίσματα, συμμετέχει στον στολισμό των εκκλησιαστικών χώρων, εικόνων, του Επιταφίου και της Ανάστασης με απριλιάτικα και μαγιάτικα πολύχρωμα στεφάνια. Πάντα ο συνδυασμός αυτής της Άνοιξης και Πάσχα είναι για τη χώρα μας ένα πανηγύρι, μιας ευφρόσυνη χαρά.

Άμποτες, να συμμετέχουν σ' αυτήν την ατμόσφαιρα και τα εκάστοτε τρέχοντα προβλήματα, προσωπικά μας και Ελλαδικά, για να έχει η ζωή μας «Ετήσιο Πάσχα».

Επιστολές

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Αγαπητοί Συμπατριώτες

Στο φύλλο 418 μηνός Απριλίου 2013 σελίδα 14 της εφημερίδας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» διαβάσαμε κείμενο της κ. Κωστοπούλου Άννας επαινετικό για τις δραστηριότητες του Συλλόγου του Χωριού μας.

Συμφωνούμε και εμείς με τον έπαινο όχι όμως με τις υπερβολές. Διαφωνούμε με την αναφερόμενη ηλικία του Συλλόγου μας ως νεοσύστατου.

Ο πολιτιστικός Σύλλογος Ανθρακίτη Ζαγορίου «Ο ΜΕΘΟΔΙΟΣ» ιδρύθηκε το έτος 1981 με πρώτο πρόεδρο τον αείμνηστο Βασίλη Βλαχόπουλο. Έχει ζωή 32 ετών και είχε πολλές δραστηριότητες. Ευχόμαστε δε να τα εκατοστήσει.

Ο Πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Ανθρακίτη
Τζίμας Βασίλειος

Αλέξανδρος Κάτσιος

Μικρό αφιέρωμα στη Γιορτή της ΜΑΝΑΣ**Σύντομο ιστορικό της καθιέρωσης της ΓΙΟΡΤΗΣ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ**

Η κοινωνική ακτιβίστρια Anna Maria Rowves (1832-1905), γεννηθήκη στην Βιρτζίνια των ΗΠΑ και μαζί με τον σύζυγό της απέκτησαν δώδεκα παιδιά! Όμως δεν πρόλαβαν να ευτυχίσουν ως οικογένεια, αφού μόνο τα 4 από τα 12 επέζησαν και τα υπόλοιπα έφυγαν απ' τη ζωή προτού καν ενηλικιωθούν.

Η βαθιά οδύνη της απώλειας των 8 παιδιών της έκανε την Anna να αφιερώσει τη ζωή της στην εξάλειψη των ανθυγιεινών συνθηκών διαβίωσης, εξαιτίας των οποίων εξαπλώνονται γρήγορα θανατηφόρες ασθένειες. Για το λόγο αυτό ίδρυσε τα «Mothers' day work clubs», που είχαν σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων, ώστε να προμηθεύουν με φάρμακα άπορες οικογένειες, μέλη των οποίων υπέφεραν από φυματίωση.

Η Anna πέθανε στη Φιλαδέλφεια στις 9 Μαΐου 1905, όμως η κόρη της δεν άφησε το τεράστιο έργο της μητέρας της να παραμείνει απλή ανάμνηση.

Πάλεψε και καθιέρωσε μια μέρα το χρόνο, να είναι αφιερωμένη στο πνεύμα της αγωνιστικότητας και των προσπαθειών της μητέρας της για βελτίωση της ανθρώπινης ζωής, ώστε να τιμήσει το επίτευγμά της. Το 1914 μάλιστα, ο Αμερικανός Πρόεδρος Woodrow Wilson, υπέγραψε ψήφισμα του κογκρέσου, σύμφωνα με το οποίο καθιερώθηκε η δεύτερη Κυριακή του Μαΐου, ως η γιορτή της μητέρας.

**ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ
ΣΤΗ ΜΑΝΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΑΝΑ**

Άλλες έξυπνες, άλλες όμορφες, άλλες χαριτωμένες, άλλες γλυκές, κάποιες χοντρούλες, κάποιες μικρότερες, άλλες διαλλακτικές και άλλες αυστηρές, κάποιες μεγαλώνουν μόνες τους παιδιά και κάποιες με σύντροφο, κάποιες χάσανε παιδιά και κάποιες φύγαν από κοντά μας. Μεγαλώνουν εμάς, μεγαλώνουν τους φίλους μας, μεγαλώσαν τους γονείς μας...

Μάνα είναι το σημείο αναφοράς... η σκέψη μου σε όσες μεγαλώνουν σιωπηλά και με αφοσίωση παιδιά με ειδικές ανάγκες...

Σε κράτησε αγκαλιά όταν είδες άσχημα όνειρα. Σου έκανε ξεστή σουπίτσα όταν κρύωνες. Σου κράτησε το χέρι την πρώτη μέρα του σχολείου. Σε συνόδευσε παντού, στο θέατρο, στο μπαλέτο, στο κολυμβητήριο. Σε συμβούλεψε στην πρώτη σου ερωτική απογοήτευση. Ήταν και είναι ο πιο ένθερμος υποστηρικτής σου.

Όταν αποφασίζεις να κάνεις παιδί, αποφασίζεις μια για πάντα πως η καρδιά σου θα χτυπάει έξω από το σώμα σου...

ΜΑΝΑ

Αν ήσουν χάδι, θα ήσουν το πιο τρυφερό.

Αν ήσουν χαμόγελο, θα ήσουν το πιο γλυκό.

Αν ήσουν αστέρι, θα ήσουν το πιο φωτεινό.

Αν ήσουν άγγελος, θα ήσουν ο φύλακός μου και

Αν ήσουν μονοπάτι, θα ήσουν αυτό που θα με οδηγούσε στο σωστό δρόμο...

Ρούλα Ευθυμίου

ΜΑΝΑ

Η ανάσα σου στήριζε τη λιθοδομή του σπιτιού κυρίως την ώρα της κατάκλησης όταν ησυχάζαν όλα ξαναπαίροντας Το σχήμα τους μυρωδιές από φρεσκοψημένο ψωμί ανέβαιναν Απ' το μαγειριό εισχωρούσαν στ' αμπάρια του στήθους Φτάνοντας ως τις γωνιές της πείνας ακούγονταν οι σταλαγματιές του κρασιού από το δρένιο βαρέλι στον μπακιρένιο Μαστραπά -άρτος και οίνος το άλφα και το ωμέγα μας- μετρώντας την ηλικία του χωρισμού το διπλανό μαξιλάρι ατσάλακωτο με την άγρια παλάμη σου σκουπίζες τα δάκρυα μην τυχόν Και τα παιδιά που κούρνιαζαν στην αγκαλιά σου φοβισμένα Από κεραυνούς κι άγριες μπόρες στον τσίγκο του κατωγιού Με τα ζωντανά ήρεμα να μυογκάζουν τη θέα των λιβαδιών Μη τυχόν -λέω- και ραποτούναν για τα δάκρυα κι ήταν η ώρα που Ξεκινούσαν οι αρχιεργάτες για τους φούρνους όταν αρχοπατώντας Ερχόσαν να ταχτοποιήσεις τα σκεπάσματα στο κρεβάτι γιατί Οι φόβοι σου ήταν αβάσιμοι και τα παιδιά λουλουδιζάν στον ύπνο τους κι ήταν τόσα πολλά όσα κατέχευ που άλλο δεν ήθελες στον κόσμο.

Του Ηπειρώτη ποιητή
ΤΑΣΟΥ ΠΟΡΦΥΡΗ

ΑΣ ΓΥΡΙΣΟΥΜΕ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Πάει και το ΕΣΠΑ!!! (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς). Ποιοι στρατηγοί συμμετείχαν, λυπάμαι, δεν γνωρίζω. Δεν έμαθα που αναφέρθηκαν. Η λέξη «αναφορά» είναι νομίζω αφηρημένη έννοια και για να συγκεκριμνοποιηθεί θέλει πράξεις και έργα. Εγώ το πλαίσιο το καταλαβαίνω σαν κάτι κλειστό πράγμα, κάτι που σε περικλείει, κάτι που σε περιορίζει. Εδώ, ομολόγώ, κάτι πέτυχαν οι κυβερνώντες. Ύστερα απ' αυτή την επιτυχία του «πλαισίου» μας καλούν για εταιρική σχέση. Απ' το 2014 ως το 2020 θα έχουμε το ΣΕΣ (Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης). Με την νεολογία του Ζαγορίου θα γίνει διαβούλευση σε επιλεγμένη καφετέρια. Με την μέση ηλικία θα συνομιλήσουν στα γραφεία της ανεργίας. Με τους γερόντους συνταξιούχους των χωριών να ανταλλάξουν απόψεις στα μεσοχώρια, προσφέροντας χαμομήλι κύο, τσάι κύο, γιοσούρτι με μηδέν λιπαρά και κωλοπάνια για το κατούρημα. Τούτες τις τελευταίες δεκαετίες μας σέρβιραν ένα σωρό αρκτικόλεξα ή αλλιώς ακρωνύμια. Αυτά είναι συντομογραφίες, που ο πολύς κόσμος δεν τις καταλαβαίνει και θέλουν να μας συντομεύσουν. Σας Έχουμε Σκολασμένους (Σ.Ε.Σ.).

Μετά την επταετία της χούντας προέκυψαν δεκάδες προγράμματα ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ που σχεδίαζαν το μέλλον μας κι ένα σωρό μεταρρυθμίσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης για να συγκρατηθεί η ύπαιθρος χώρα. Το αρχαίο ρήμα «πύττωσαι» σημαίνει σήμερα τσαλακτώνω, διπλώνω, μαζεύω. Ε', λοιπόν, εμάς τους Ηπειρώτες και κυρίως τους Ζαγορίσιους μας «έπτυσσαν» και μας έφτυσαν και μας διπλώσαν στα δυο. Περιμένε το Ζαγόρι «ΑΝΑΠΤΥΞΗ», δηλαδή ξεδιπλώμα, ξετύλιγμα, άπλωμα. Περιμένε η περφόρεια, ματαιώε, ανάπτυξη. Μάζεψαν στην Αττική ξι εκατομμύρια λαό κι άφησαν έσσερα στην ύπαιθρο και στις πόλοιπες πόλεις. Ανάπτυξη την Αττική, στο χρηματιστήριο, στα κομματικά γραφεία, στις λίγες, στις απρόσωπες εταιρίες παραγωγής της γης.

Στις προτάσεις που ακούστη-
ν, ενόψει Συμφώνου Εταιρικής
Εξέσης, είναι κι **αυτή του Περι-
ραιάρχη κ. Αλ. Καχριμάνη** που
είναι για «παραγωγή τυποποιημέ-
νι αγροτικών προϊόντων, ποιο-

τικών, πιστοποιημένων...». Εντάξει, ωραία τα λέει, αλλά δεν βλέπω παραγωγή. Πρώτα παραγωγή προϊόντων και πρώτων υλών κι ύστερα τυποποίηση και πιστοποίηση. Έχουμε γάλα, κρασί, κοτόπουλο και κάτι γίνεται. Αυτές οι δράσεις έχουν απεριόριστες δυνατότητες και πρέπει να επεκταθούν. Ας σκεφτούμε τα τυριά, το τοπίο που, τα αυγά ελευθέρας βοσκής. Θάλεγα ακόμα το γιαούρτι, την γκίτζα, το ανθότυρο, το πρόβειο και το γίδινο μαλλί, την μουσταλευριά, το πετιμέζι, το ανθόμελο, τις μαρμελάδες, το τσάι, την ρίγανη, τα βότανα.

Το Ζαγόρι στην ιστορική περίοδο, μέσα 18ου αιώνα, μέσα 19ου, είχε αναπτύξει σωστή οικονομία, βοήθους και της ξενιτιάς. Από τα 967 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης στο Ζαγόρι, τα 24 ήταν καλλιέργειες. Η ενασχόληση με την γεωργία έδινε δουλειά στους στεράδες, στους μυλωνάδες, στους δράγατες. Η αμπελουργία έδινε δουλειά και στους Μπαγιώτες που έπλεκαν καλάθια και στους αγωγιάτες για να κουβαλήσουν τις σεπέτες και στους μεροκαματιάρηδες να σκάφουν και να σκαλίσουν τ' αμπέλια. Στις καλλιέργειες πρέπει να θυμίσουμε ότι τότε το Ζαγόρι παρήγαγε τους νοστιμότερους γίγαντες και άριστης ποιότητας μήλα. Να προσθέσουμε τα αμύγδαλα, τα καρύδια, τα φουντούκια, τα κάστανα, τα κυδώνια. Προοπτικές ανάπτυξης της δενδροκομίας υπάρχουν και σήμερα, αλλά δεν βλέπω τίποτε στο προσκήνιο.

Το Ζαγόρι στα 967 τετρ. χιλ. γης έχει 411 τετρ. χιλ. βοσκοτόπους. Χιλιάδες τα γιδοπρόβατα στα βουνά μας. Αρκετά για θεινές βοσκές, αλλά αρκετά είχαν και τα χωριά μας, όπου και ξεχείμαζαν. Κάθε χωριό είχε μια και δυο γιδούρες, κοπάδι γελάδια, φορτηγά ζώα, χώρια τα οικογενειακά κοπάδια. Πού χάθηκε αυτό το ζωικό κεφάλαιο! Η κτηνοτροφία απασχολούσε αρκετό εργατικό δυναμικό. Τα γιδοπρόβατα ήθελαν τσομπάνηδες, η οικόσπιτη μικρή κτηνοτροφία ήθελε γιδάρη και κατακόρη (εποχιακός εργάτης). Τα γελάδια τα βοσκούσε ο γελαδάρης και τα μεγάλα φορτηγά ζώα (λακινιά) τα φρόντιζε ο ζαλμάς. Την ιστορική περίοδο του Ζαγορίου είχαν και τα μοναχόσπιτα κοπάδια, συνήθως γίδια. Η κτηνοτροφία απαιτούσε και τυρο-

κομεία (μπατζαρεία), όπου κατασκευάζονταν κεφαλοτύρια και κεφαλογραβιέρες αρίστης ποιότητας.

Οι δασικές εκτάσεις στο Ζαγόρι φτάνουν τα 474 τετρ. χιλ. Στα δασικά χωριά του Ζαγορίου υπήρχαν νεροπρίονα, που τα δούλευαν προιόνδες και παρήγαγαν ξυλεία οικοδομών. Όλα τα χωριά μας είχαν ξυλοκόπους, γιατί το δέντρο θέλει τέχνη να το ρίξεις, να το κόψεις και να το λιανίσεις. Τα λιασισμένα καυσόξυλα κουβαλούσε στο κάθε σπίτι ο κυρατζής του χωριού. Μετά το 1912-1913

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

προέκυψαν στο Ζαγόρι δημόσια δάση, σε βάρος των κοινοτικών και ιδιωτικών. Έγραψαν πολλά για το θέμα αυτό ο Βασίλης Φανίτσιος και ο Κώστας Λαζαρίδης.

Η μελισσοκομία στο Ζαγόρι ήταν και είναι μέχρι σήμερα σε οικιακή μορφή. Υπάρχει πεδίο ανάπτυξης. Η πτηνοτροφία λόγω υπομέτρου μόνο εποχιακά μπορεί να λειτουργήσει και να παράξει. Η σπυροτροφία κάποτε ξεκίνησε, αλλά δεν ευδοκίμησε. Η οικολογία παλιότερα πρόσφερε εισόδημα στην οικογένεια. Υπήρχαν υφάντριες που τραγουδούσαν με υπόκρουση το χτύπημα στον αργαλειό. Πλέκτριες για μάλλινες φανέλες, βρακιά, πατουένες, πουλόβερ, σαλτέτα, κουκούλες και άλλα. Μαζεύονταν οι κοπέλες και κεντούσαν τα προικιά τους και κουτσομπόλευαν. Μαντήλια, ποδιές, μπάντες, μαξιλάρια, φορέματα κι άλλα ασπρονέκτρια από επιδόξια χέρια. Κάτι γίνονταν πριν λίγα χρόνια στην Λαμπαριόδη Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδιών. Τώρα έμεινε μόνο το Χειροτεχνικό Κέντρο της Ριζαρείου στο Μονοδέντρι.

Το Ζαγόρι της ακμής, το Ζαγόρι των ιστορικών χρόνων πέρασε στην ιστορία, δεν ξαναγυρίζει. Τα χωριά μας είχαν τότε αμηνλικό, που το υπηρετούσε αμίλης ή αμίλισσα. Σήμερα μας ήρθαν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, οι ξενώνες, κλπ. Τα χωριά μας είχαν σχολάρες, δασκάλους, παρθεναγωγεία, επιπλέον στα σχολεία. Σήμερα δεν υπάρχουν παιδιά για σχολείο. Είχαν τα χωριά διάκο, δυο και τρεις παπάδες και καντηλανάφτη. Σήμερα **κάθε παπάς χρεώνεται** δυο και τρία χωριά. Είχαν τα χωριά μας γιατρό με μισθό, πρα

κτικές μαμές και πρακτικούς οδο-
ντιάτρους και παλιότερα και βικο-
γιατρούς. Σήμερα έχουμε το
ΕΚΑΒ κι αν σε προλάβει.

Η δημογραφική κατάσταση των χωριών μας τα χρόνια της ακμής γεννούσε κι άλλα επαγγέλματα. Απλά απαριθμώ κάποια απ' αυτά: Φούρναρης, ράφτης, τσαγκάρης, τσαρουχάς, μοδίστρα, γυναίκες που έφτιαχναν συγκούνια, σαμαράς, πεταλωτές, γανωματής, χουσεμκιάρης στ' αρχοντικά σπίτια και γύφτοι μουσικοί για τις ανάγκες της ψυχαγωγίας και των ευτυχών γεγονότων.

Απ' τις εγκυκλοπαίδειες δια-
βάζω ότι επάγγελμα είναι η νόμι-
μη και συστηματική επιδίωξη βιο-
πορισμού. Στο Ζαγόρι της ιστορι-
κής περιόδου ο κάτοικος για να
ζήσει δούλευε τη γη και ζούσε με
ό,τι παρήγαγε. Το δεύτερο στά-
διο επιβίωσης ήταν η παροχή
υπηρεσιών με ανταμοιβή προϊό-
ντα ή χρήματα. Το τρίτο στάδιο
ήταν η παροχή υπηρεσιών με
αμοιβή ετήσιο μισθό. Στο πρώτο
και στο δεύτερο στάδιο η ενα-
σχόληση ήταν σωρευτική. Ο
κάτοικος του χωριού ήταν γεωρ-
γός και κτηνοτρόφος και μελι-
σοκόμος και υλοτόμος και τα
πάντα. Το ξεκίνημα ήταν η παρα-
γωγή προϊόντων και ακολουθού-
σε η παροχή υπηρεσιών. Η Ελ-
λαδίτσα μας δεν μπορεί νάχει
βιομηχανικούς εργάτες-υπαλλή-
λους. Επικεντρώθηκαν οι νεοέλ-
ληνες στην «καρέκλα» και φτά-
σαμε στο αδιέξοδο της παροχής
υπηρεσιών. Ξαναγράφτηκε σε
τούτες τις σελίδες ότι η Ελλάδα
πρέπει να γυρίσει στην πρωτογε-
νή παραγωγή.

Το Ζαγόρι απ' στοχεύσει στην ιστορική περίοδο του 1750-1850, τότε που κάθε σπίτι ήταν σούπερ μάρκετ και είχε γεμάτα τα κελάρια του. Είχαμε και αγνά προϊόντα χωρίς συντηρητικά, χωρίς ορμόνες, χωρίς ραδιενέργεια. Ποιος από σας ρούφηξε αυγό απ' τον κώλο της κότας; Ποιός ήπια αφρόγαλα απ' το καρδάρι με το καπουσταρί του ματαρά; Ποιος έφαγε ζεστό ψωμί με βούτυρο απ' την γεμάτη ντρουμπολίτσα; Ποιός φίλησε μοσχαρακι βυζαχτάρι; Ποιός τάισε μανάρια στη χούφτα του; Έρχονται πολλές ευτυχισμένες αναμνήσεις και δεν χωράνε εδώ, γι' αυτό σταματώ και σας εύχομαι Καλό Καλοκαίρι στα χωριά μας.

Το ΖΑΓΟΡΙ μας, τ. 419

«Από εδώ και στο εξής όλα για τον Πρωτογενή Τομέα»...

Του ΒΑΣΙΛΗ
ΤΖΙΟΒΑ

Τα λόγια του τίτλου είναι σε εισαγωγικά, γιατί δεν ανήκουν στον γράφοντα, αλλά αποτελούν μια αγωνιώδη έκκληση του Γενικού Γραμματέα Σ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας κ. Ηλία Θεοδωρίδη τοπική ραδιοφωνική εκπομπή.

Πρόκειται για την εκπομπή «Το Μαντείο της Δωδώνης» με «Πρωθιερέα», όπως ο ίδιος όμορφα το λέει, τον Ηπειρώτη Δημοσιογράφο (Αρτινός νομίζω) Κώστα Παπαθεοδώρου, που εκπέμπει δύο φορές την εβδομάδα (Δευτέρα και Παρασκευή στις 4 μ.μ.) σε σύνδεση με την Ελληνική Ραδιοφωνία (ΕΡΑ).

Την πολύ καλή αυτή εκπομπή τυχαία πρωτογνώρισα πριν κάποιο καιρό, όταν φιλοξενούμενο είχε το γνωστό μας Σπύρο Εργολάβο με θέμα «Τα Ηπειρωτικά κληροδοτήματα», που ολοκληρώθηκε σε τέσσερις συνεχείς συνομιλίες. Έκτοτε προσπαθώ να μη τη χάνω, παρά το «δύσκολο της ώρας»!

Στις 15/2/13, Παρασκευή, το «Μαντείο» είχε προσκεκλημένο τον Γενικό Γρμματέα, με θέμα τον πρωτογενή τομέα (γεωργία-κτηνοτροφία) ως κύριο μοχλό ανάπτυξης σε μια χώρα σαν τη δική μας, βιομηχανικά απογυμνωμένη.

Στις εύστοχες ερωτήσεις του κ. Παπαθεοδώρου για το Τι φταίει για την σημερινή κατάσταση στον πρωτογενή τομέα, Τι έπρεπε να γίνει και δεν έγινε όλα αυτά τα χρόνια ή έγινε στραβά και Τι μπορεί να γίνει, οι απαντήσεις του **Γενικού Γραμματέα** ήταν αποφασιστικά ειλικρινείς και ευθύβολες, μέσα από μια

Για τον γράφοντα, το παρακάτω κείμενο, αλλά και για το περιοδικό μας, από χρόνια τώρα ο πρωτογενής τομέας (Γεωργία-Κτηνοτροφία) και η επιστροφή στη γη ήταν και είναι από τα κυρίαρχα θέματα για την αναβίωση των χωριών μας και της ερημωμένης επαρχίας.

Τελευταία και λόγω οικονομικής κρίσης, καθημερινά όλο και περισσότεροι ανακαλύπτουν τα αυτονόητα και απαραίτητα για την ανάπτυξη μιας χώρας.

Το κείμενο του Β.Τ., δημοσιεύτηκε στη Γιαννιώτικη ημερησία εφημερίδα «Πρωινός Λόγος», στις 28/2/2013, με αφορμή μια ραδιοφωνική συνέντευξη του Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας σε τοπική ραδιοφωνική εκπομπή.

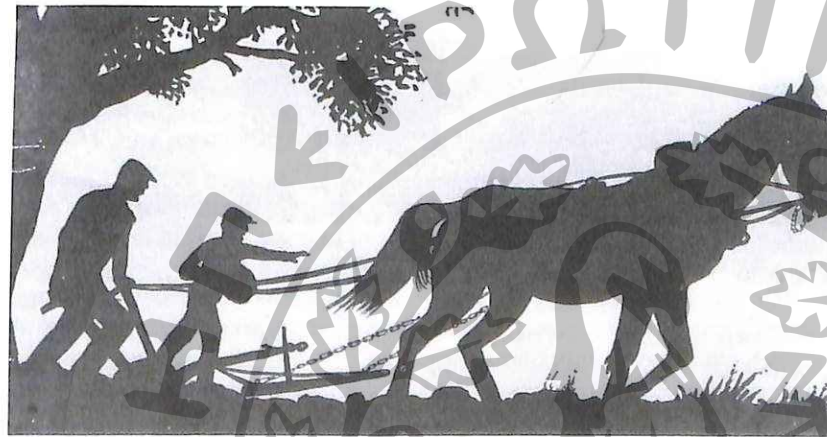
«Το Ζαγόρι μας»

τεκμηριωμένη περιγραφή και
ανάλυση των αιτιών.

Έτσι ο κ. Γενικός μίλησε για παντελή έλλειψη μιας πολιτικής γης όλα τα τελευταία χρόνια, για τελείως λανθασμένες πολιτικές σ' ότι αφορά στον αγροτικό τομέα, για την κατασπάταληση πακτωλού χρημάτων από τα κοινοτικά προγράμματα, για την επιδότηση, όπως για τα 25 δις των Ολυμπιακών αγώνων.

καθοδήγηση από πλευράς πολιτείας για την καταξίωση και εξανθρωπισμό του επαγγέλματος του αγροκτηνοτρόφου».

Μίλησε ακόμη για ειδικές τηλεοπτικές εκπομπές με θέμα την ανάπτυξη του Πρωτογενούς Τομέα, όπως γίνεται σ' ολόκληρη την Ευρώπη, από την κρατική ΤV (δημόσια, διόρθωσε σωστά ο κ. Παπαθεοδώρου) και χάρη-

νων και δεν συμμαζεύεται...

Όταν δε πέρασε στο TI πρέπει να γίνει, είπε άγιες αληθείες όπως «στο εξής **ΟΛΑ** τα χρήματα να πάνε στην παραγωγή. Ούτε μισό ευρώ σε έργα θιπρίνας (όπως αναπλάσεις πλατειών, καλντερίμια κλπ). **Να πάνε στην οργάνωση των Αγροτών και των κτηνοτρόφων (και δη των νέων) μέσα από υγιείς Συνεταιρισμούς και Ομάδες Παραγωγών, με αμέριστη στήριξη και επιστημονική**

κε, όπως είπε, μια σωστά οργανωμένη προβατοτροφική μονάδα στο Βελβεντό Κοζάνης, με ξενικά κριάρια για τη βελτίωση της γαλακτοπαραγωγής (αυτό δηλαδή που γίνονταν τόσα χρόνια στο Σταθμό Γεωργικής Ερεύνες Ιωαννίνων, που φέτος καταργήθηκε χωρίς να ξέρουμε γιατί)...

Τελικά η συνέντευξη του κ. Γενικού ήταν μια ειλικρινής και «εκ βαθέων» κατάθεση που γίνεται πιο ενδιαφέρου-

σα όταν προέρχεται από έναν άνθρωπο του συστήματος που έχει μεγάλες ευθύνες για το πώς φθάσαμε ως εδώ.

Μακάρι η σωστή περιγραφή και ανάλυση της κατάστασης στον πρωτογενή τομέα από τον κ. Γενικό, να μεταφραστεί έστω και τώρα σε έργα και να μη μείνουν ακόμη «τα όμορφα (δε λέω τα ψεύτικα κατά το γνωστό άσμα) τα λόγια τα μεγάλα», γιατί θα πούμε το ψωμι-ψωμάκι και τα μαντάτα δεν είναι καθόλου καλά τελευταία!

Σε μια προηγούμενη εκπομπή «του Μαντείου» τη Δευτέρα 14/1/13, ο κ. Κ. Παπαθεοδώρου μιλώντας με γνωστό του γεωπόνο και προβατοτρόφο συνάμα (Αρτινό ή Πρεβεζιάνο δεν θυμάμαι και δεν συγκράτησα τ' όνομά του) άκουσα να λέγεται και τούτο από τον εν λόγω: «Τελευταία ξεπουλιούνται και αγοράζονται από Τούρκους ολόκληρα κοπάδια και μονάδες βελτιωμένων προβάτων. Έρχονται Τούρκοι οργανωμένοι με μεσίτες και κτηνιάτρους και οι πωλήσεις τα 2-3 τελευταία χρόνια φτάνουν τις 15.000 κεφάλια από τις πεδινές περιοχές Αγρινίου, Αρτας και Πρεβέζης. Πρόκειται για οργανωμένες προβατοτροφικές μονάδες που δεν αντέχουν πια το κόστος διατροφής και εκμετάλλευσης, λόγω των αυξημένων τιμών».

Αν οντως έτσι έχουν τα πράγματα, τότε σε ποιά ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα μπορούμε να ελπίζουμε; Πάντως, το ότι σήμερα όλοι μιλούν όλο και πιο πολύ για τον πρωτογενή τομέα, τον εγκληματικά παραμελημένο τις τελευταίες δεκαετίες είναι ένα καλό και ευοίωνο σημάδι. Αρκεί, το ξαναλέμε, τα λόγια να μη μείνουν λόγια όπως μέχρι σήμερα.

Τα χωριά μας και οι σύλλογοι στα χρόνια του «Καλλικράτη»...

Ήρθε επί τέλους η Άνοιξη κι εμείς Άνοιξη για τα ολιγάνθρωπα χωριά του Ζαγοριού, αλλά και των άλλων περιοχών. Βυθισμένα σχεδόν το μισό χρόνο σε «χειμερία νάρκη» ξεχασμένα από ανθρώπους κι αφημένα στην τύχη τους και τη βοήθεια του Θεού, κι ας είμαστε στην εποχή του τόσο φιλόδοξου και χαρισματικού «Καλλικράτη», αρχίζουν να συνέρχονται σιγά-σιγά.

Σε μια κοινωνία που σπαράσσειται κυριολεκτικά από μια πρωτοφανή κρίση, σ' έναν κόσμο που αναγκάζεται να γυρίσει σ' άλλες εποχές που τις θεωρούσαμε ξεπερασμένες και σ' άλλους τρόπους ζωής ξεχασμένους σχεδόν απ' τους μεγάλους κι άγνωστους για τους νέους, θα ήταν νομίζω χρήσιμο αν όχι αναγκαίο να ξαναδούμε το θέμα της λειτουργίας των χωριών μας αλλά και των πολιτιστικών συλλόγων την «εποχή του Καλλικράτη».

Οι μικρές και νοικοκυρεμένες αξενάφρητες κοινότητες πορεύτηκαν για αιώνες με τους κανόνες τους δημιουργικά, χωρίς μηχανοργάνωση, χωρίς προγράμματα και πακτωλό χρημάτων και παραλάβαν ότι πολύτιμο έχουν τα χωριά μας και δυσκολεύεται σήμερα να διαχειριστεί και να φυλάξει ο «Καλλικράτης».

Μας παρέδωσαν μουσεία, συλλογές, βιβλιοθήκες και κειμήλια ανεκτίμητα, μνημεία μοναδικής αρχιτεκτονικής, όλα όσα με ευλάβεια φύλαγαν οι υπεύθυνοι εκείνοι άνθρωποι με τα ελάχιστα μέσα με την πολλή αγάπη και φιλοπατρία, όπως φυλάει κι ο πιο φτωχός νοικοκύρης το βιος του. Γιατί «βιος» του καθενός ήταν τα πράγματα της κοινότητας.

Δεν έπεσε κανένα γεφύρι, δεν γκρεμίστηκε καμιά εκκλησιά, δεν έκαναν φτερά κειμήλια, δεν «χάλασε» κανένα γκαλντερίμι τότε, γιατί η αυτοδιοίκηση κι η κοινωνία πήγαιναν χέρι-χέρι. Όλα αυτά τα χρόνια, χρόνια δύσκολα με πολέμους και καταστροφές επέζησαν, γιατί τα φύλαξαν σαν δικά τους οι κοινωνίες, με προσωπική εργασία, με τον οβολό τους με την έγνοια των ταξιδευμένων τους γιατί «ήταν ντροπή» να τ' αφήσουν να χαλάσουν γιατί πίστευαν πως η λέξη Ζαγορίσιος δεν είναι «καρφίτσα» που την βάζουν όταν μας συμφέρει –όπως έχει λεχθεί αλλά τρόπος ζωής.

Όπου φάνηκε στο στερέωμα ο «Καποδίστριας» με το νόμο 2539/97. Με την εφαρμογή του τα χωριά βρέθηκαν απροετοίμαστα, απροστάτευτα, εκτεθειμένα σε μια νέα πραγματικότητα και οι τόσες ελπίδες που υπόσχονταν έφεραν αποκαρδιωτικό αποτέλεσμα.

Τα χωριά μας αποδιοργανώθηκαν και πώς ήταν δυνατό να χωρέσουν να ενσωματωθούν σχεδόν δέκα χωριά με ξεχωριστό πρόσωπο, αρχιτεκτονική, ιστορία, παράδοση, δυναμικό σ' ένα Δήμο! Μια αναγκαστική συρραφή, με αποτέλεσμα οι χωριανοί που όλα αυτά τα χρόνια ενδιαφερόταν για κάθε ζήτημα του τόπου τους άβουλοι κι αδιάφοροι να απογοητευτούν, αφού τους αφαιρέθηκε και το επί Τουρκοκρατίας ακόμη αναφαίρετο δικαίωμα της αυτοδιοίκησης.

Την αποτυχία του «Καποδίστρια» ανέλαβε να διορθώσει ο «Καλλικράτης» με το νόμο 3852/10, που με τον «κοποράπτη» συνένωσε τεράστιους και ανομοιογενείς τόπους, σ' ένα υδροκέφαλο δήμο, αναγκαστικά δυσκίνητο.

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στα θέματα των εκδηλώσεων των πολιτιστικών συλλόγων, αφού το βάρος της έγνοιας τους και του σκοπού τους είναι ο τοπικός πολιτισμός...

Θετικό θεωρείται ότι τα χωριά απέκτησαν πάλι το ιστορικό τους όνομα κι από «διαμερίσματα» μετονομάστηκαν σε «κοινότητες».

Κι εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα. Ένα από τα τρωτά του «Καλλικράτη» στα ολιγάνθρωπα χωριά μας, ίσως το σπουδαιότερο είναι ότι σύμφωνα με το νόμο στις τοπικές κοινότητες μέχρι 300 κατοίκους, εκλέγεται μόνο ένας εκπρόσωπος ενώ στις μεγαλύτερες συμβούλιο.

Αν λάβει υπ' όψη του κανείς ότι το χειμώνα σ' ολόκληρο το Ζαγόρι 300 σχεδόν κάτοικοι «φυλάνε Θερμοπύλες» το πρόβλημα είναι σοβαρότατο, αφού όλες οι Καλλικρατικές κοινότητες διαφεντεύονται από έναν άνθρωπο παντοκράτορα.

Όμως όσο και καλοπροαίρετος να είναι κανείς μπορεί να κατανοή-

σει ότι με «μονομελές» διοικητικό όργανο δεν μπορεί να υπάρχει δημοκρατική διοίκηση του χωριού και ασφαλώς πρέπει το ταχύτερο να διορθωθεί και αυτό ισχύει σ' όλο το Ζαγόρι κι όχι μόνο.

Ο «πρόεδρος» αυτός σίγουρα είναι εκλεγμένος με τον συνδυασμό του –πολλές φορές οριακά– κι ούτε παντογνώστης είναι κι ούτε «το αλάθητο του Πάπα» έχει.

Μπορεί να έχει ικανότητες σ'

Γράφει η ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ

ένα τομέα και να υστερεί σε άλλο, μπορεί να είναι συνεργάσιμος, όπως μπορεί να είναι και εγωιστής, κυριευμένος από την αλαζονεία της εξουσίας, μπορεί να έχει κάποιου είδους εξαρτήσεις και να δημιουργεί γύρω του μια «αυλή», αδιαφορώντας για την γνώμη των υπόλοιπων χωριανών.

Μπορεί να παρεμβαίνει στο Δήμο, να λέει τη γνώμη του, να υποστηρίζει τα συμφέροντα του τόπου του, όπως μπορεί και να

σημείο έχει προβλέψει με μια σειρά από άρθρα, την ύπαρξη κοινοτικού γραφείου οργανωμένου, για την εξυπηρέτηση των κατοίκων, την σύνταξη προϋπολογισμού, τις δημόσιες συνεδριάσεις για την διαφάνεια, τη νομιμότητα, τα δημοκρατικά δικαιώματα των χωριανών, καθώς και τη λαϊκή συμμετοχή στις τοπικές υποθέσεις, το δικαίωμα της πρόσβασης στην πληροφόρηση και πολλά άλλα έτσι που οι κάτοικοι να συμμετέχουν ενεργά, να καταθέτουν αναφορές κι ερωτήσεις όπως και προτάσεις.

Όλα αυτά βέβαια υπό την υπόθεση και την ασπίδα της λειτουργίας της βασικής αρχής της συμμετοχής των χωριανών στην υποχρεωτική γενική συνέλευση τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.

Η Γενική Συνέλευση είναι η κορυφαία λειτουργία της αυτοδιοίκησης.

Σ' όλη τη μακραίωνη ιστορία της Ζαγοριού ακόμη και την εποχή της Τουρκοκρατίας το Ζαγόρι ήταν φημισμένο για την θαυμαστή αυτοδιοίκηση.

Ακόμη και οι σφραγίδες των εκκλησιών ήταν κομμένες σε τρία κομμάτια και δοσμένες σε έγκριτους, έμπειρους και κάποιες ηλικίας χωριανούς.

Οι συνελεύσεις στα μεσοχώρια έμειναν ιστορικές για το ήθος και το ενδιαφέρον, το επίπεδο. Εκεί λύνονταν όλα τα μεγάλα θέματα δημοκρατικά, αφού ακουγόταν όλες οι απόψεις κι αποφασίζονταν η συμφερότερη για το χωριό, τους δρόμους, τους λάκκους, τη βοσκή, τις εκκλησιές, τα σχολεία.

Δυστυχώς σε μερικά χωριά ο κορυφαίος αυτός θεσμός της δημοκρατίας δεν λειτουργεί. Και είναι θανάσιμο αμάρτημα για ένα χωριό αυτή η καταστρατήγηση που δεν έχει καμιά, απολύτως καμιά δικαιολογία.

Όταν δεν υπάρχει βήμα για ελεύθερη συζήτηση τότε οι μεν χωριανοί γίνονται αδιάφοροι, χωρίς κανένα κίνητρο συμμετοχής στα θέματα του χωριού, αυτά δε έτοιμα μεταπορίζονται και παίρνονται αποφάσεις σε επίπεδο καφενείου κυριολεκτικά, με ολέθριο αποτέλεσμα για τα χωριά. Γιατί χωριό δεν είναι τα σπίτια, είναι οι χωριανοί...

Κι όλα αυτά γιατί έπαψε να υπάρχει έλεγχος. Κι είναι γνωστό και δυστυχώς το είδαμε στην πράξη, ότι χωρίς έλεγχο, χωρίς επιθεώρηση όλων των κλάδων του

Τα χωριά μας και οι σύλλογοι στα χρόνια του «Καλλικράτη»...

κρατικού μηχανισμού τίποτε δεν μπορεί να λειτουργεί αποδοτικά. Και στα χωριά μας είναι ανάγκη και τα κληροδοτήματα και τα κοινοτικά αρχεία να λειτουργούν υπεύθυνα με πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής από τον εκάστοτε «Πρόεδρο» με την ευχέρεια πρόσβασης του «όποιου» πολίτη, με την αυστηρή φροντίδα, καθοδήγηση και επίβλεψη του Δήμου.

Είμαστε στο χείλος του γκρεμού. Μιλάμε για επανίδρυση του κράτους, για ανάκτηση της χαμένης αξιοπιστίας, για την ανάγκη ενεργοποίησης των πολιτών. Ανάγκη να ξαναεμπιστευτεί ο χωριανός τους άρχοντές του. Ανάγκη οι άρχοντες να κατέβουν από το «θρόνο» τους και να ξαναενδιαφερθούν για τον χωριανό, τον καθένα κι όχι επιλεκτικά κι όχι μόνο για τον ψηφοφόρο και την ψήφο του. Ακόμη μεγαλύτερη η ανάγκη από τους πολίτες, να σεβαστούν το ύψιστο δικαίωμα της ψήφου τους και να επιλέξουν τους σωστούς άρχοντες.

Για να μη μείνουν όσα αναφέραμε «ευσεβείς πόθοι» εκτός από τον αυστηρό έλεγχο της Πολιτείας, με τα αρμόδια όργανά της, χρειάζεται και η σωστή παιδεία μαζί με την ανάδειξη του πολιτισμού μας. Κι εδώ καλούνται να παίξουν τον δικό τους ρόλο, βασικό όσο και ιδιαίτερο και υπεύθυνο οι πολιτιστικοί σύλλογοι των χωριών μας.

Αυτοί σαν συλλογικά όργανα, εκλεγμένα, με καταστατικό λειτουργίας, μπορούν να συμπαρασταθούν και να θεραπεύσουν τις αδυναμίες του «Καλλικράτη». Μια καλή συνεργασία με τις μονοπρόσωπες κοινότητες θα ωφελούσε σίγουρα πολύ.

Κι είναι βαρύ το χρέος και μεγάλη η ευθύνη των ανθρώπων που αναλαμβάνουν από ευαισθησία και διάθεση προσφοράς, από μεράκι, από σεβασμό στην παράδοση και τον πολιτισμό ενός τόπου, χωρίς κανενός είδους ιδιοτέλεια.

Και επειδή στη ζωή πρέπει κανείς να είναι ωφέλιμος, εύλογα έρχεται στα χείλη το ερώτημα: Τι έκανες για τον τόπο σου, τον ωφέλησες, τον εκμεταλλεύτηκες, τον έβλαψες, αδιαφόρησες; Θέλεις να προσφέρεις από ενδιαφέρον κι αγάπη ή για να καρπωθείς;

Ερωτήματα που πρέπει να θέτουν στον εαυτό τους σαν αυτοκριτική, όλοι όσοι θέλουν ν' ασχο-

ληθούν με τα κοινά από οποιαδήποτε θέση, βολεμένοι ή οραματιστές;

Σκοπός πρωταρχικός ενός πολιτιστικού συλλόγου σήμερα θα πρέπει να είναι η ανάσχυση, διάσωση, προστασία, προβολή κι ανάδειξη του ιδιαίτερου τοπικού πολιτισμού και της παράδοσης, που αποτελούν τα «αγκωνάρια» και τα «κονίσματα» του τόπου μας.

Και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα τώρα, στα χρόνια της «ανάπτυξης» του Ζαγορίου, να κρατηθεί αλώβητο τόσο το φυσικό όσο και το δομημένο περιβάλλον όπως το παραλάβαμε από τους προγόνους μας κι όπως θα πρέπει να το αφήσουμε κληρονομιά αξετίμητη στα παιδιά μας, αγρυπνώντας, επισημαίνοντας, αποκαθιστώντας ότι το αλλοιώνει.

Για να γίνουν όμως όλα αυτά και να πετύχουν στο έργο τους χρειάζεται να γνωρίσουμε καλλίτερα τον τόπο μας και τον πολιτισμό μας χωρίς αυτή τη βαθιά γνώση, καμιά σκέψη, κανένας οραματισμός και σχεδιασμός δεν μπορεί να μας ξεχωρίσει από τη μάζα.

Κι επειδή η λέξη παράδοση πολλές φορές έχει κακοποιηθεί, παράδοση θα πει ότι παραλάβαμε από τους προγόνους μας σ' όλες τις μορφές κι αποτελεί την ταυτότητα, την μοναδικότητα και την ιδιαιτερότητα του κάθε τόπου.

Ανάγκη λοιπόν σ' αυτή να σκύψουν οι πολιτιστικοί σύλλογοι. Τίποτα το ξενόφερτο δεν έχει θέση στον τόπο μας. Και είναι σε λάθος δρόμο οι σύλλογοι που υιοθετούν ή αντιγράφουν ξένα πρότυπα.

Βέβαια ένας πολιτιστικός σύλλογος δεν είναι δημόσια υπηρεσία. Ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός αλλά και ουσιαστικός όταν πρόκειται για σοβαρά θέματα. Δεν υποκαθιστά τον πρόεδρο ή το Δήμο, με τους οποίους συνεργάζεται χωρίς να σύρεται στο άρμα τους διαφωνώντας όταν χρειασθεί.

Ένας πολιτιστικός σύλλογος αγκαλιάζει όλους τους χωριανούς, δεν αποκλείει, δεν περιθωριοποιεί, δεν προσωποποιεί, δεν δημιουργεί φατρίες και κλίκες, είναι ανοιχτός σε ιδέες και προτάσεις, σεβεται την άποψη του άλλου, φροντίζει για την άμβλυνση των αντιθέσεων και διαφορών και τη σύσφιξη των σχέσεων των χωριανών, συνεργάζεται με όλους.

Σέβεται και υπολογίζει και «εκμεταλλεύεται» την πείρα και

την γνώση των μεγαλύτερων τους οποίους θεωρεί πηγή του τοπικού πολιτισμού χρήσιμη.

Παίρνει θέση σε θέματα που αφορούν το χωριό φροντίζοντας να είναι αντικειμενικός και να μη χαρίζεται. Έχει επαφή με τους απόδημους φροντίζοντας να κρατήσει το δεσμό με τον τόπο τους και τη ζωή του. Ενδιαφέρεται και φροντίζει τους ανήμπορους και μοναχικούς, που δυστυχώς περισεύουν στα χωριά μας.

Επίσης πρέπει να διαμαρτύρεται με όλες τις αναγκαίες ενέργειες για κάθε προσπάθεια αλλοίωσης της Ζαγορίσιας αρχιτεκτονικής που αποτελεί θανάσιμο κίνδυνο για τα χωριά μας.

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στα θέματα των εκδηλώσεων των πολιτιστικών συλλόγων, αφού το βάρος της έγνοιας τους και του σκοπού τους είναι ο τοπικός πολιτισμός, από την γνήσια και πλούσια παράδοση και μόνο πρέπει να αντλούν τα θεμάτά τους. Αν σκύψουν με αγάπη και ενδιαφέρον εκεί, στα χνάρια τους θα ανακαλύψουν θέματα και ιδέες και υλικό, γνήσιο, αυθεντικό, πρωτότυπο και ιδιαίτερο, πάντα με τον οφειλόμενο σεβασμό.

Μεγάλες Ζαγορίσιες μορφές, καρτερούν λησμονημένες να ξαναπάρουν μια θέση στη Ζαγορίσια κοινωνία. Μοναδικά έθιμα καρτερούν ν' αναβιώσουν. Παραμύθια, ιστορίες, χοροί, τραγούδια, λαχταρούν να ξανακουστούν. Νοικοκυριά, εργόχειρα, μαγειρική, δεν βλέπουν την ώρα να ζωντανέψουν έστω και σαν μνημόσυνο σ' εκείνες τις αγιασμένες γυναίκες.

Βότανα και γιαιτροσόφια, παροιμίες, ευχές και κατάρτες, ναυορίσματα και μοιρολόγια, όλη η σοφία ενός τόπου που πορεύτηκε για αιώνες διαφορετικά, πρέπει να μην ξεχαστεί.

Κι ύστερα τα μνημεία μας, γεφύρια, σχολεία, εκκλησιές και μοναστήρια, να προβάλουμε. Κτίρια ρημάγματα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σαν μουσικοί χώροι. Δεν στεγάζουν φωτογραφίες παλιές, σπιτών, ανθρώπων, δασκάλων, ιερών, προέδρων, ιστορικές στιγμές, ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά έργα που δεν υπάρχουν πια.

Φροντισμένες επιγραφές, σύμφωνα με το τοπίο θα σηματοδοτούν ότι ενδιαφέρον υπάρχει στο χωριό για τον επισκέπτη, χρονολογημένα.

Περίληπτικά φυλλάδια με στρι-

χεία της ιστορίας του χωριού και των μνημείων του.

Εκθέσεις με φορεσιές, αλλά και εργαλεία περασμένων εποχών. Πως είπε ότι έχουμε ανάγκη από λαϊκές ή λαϊκίστικες θραδιές στον τόπο μας;

Άφησα τελευταία τις γιορτές και τα πανηγύρια, τα γλέντια και τα ζιαφέτια που ανταμώνουν τους κατοίκους και πρέπει κι αυτά να κρατηθούν αλώβητα, ει δυνατόν με τα ίδια τραγούδια και τον ίδιο τρόπο διασκέδασης.

Έτσι θα σεβαστούμε τον τόπο μας και θα μας σεβαστούν κι άλλοι. Θαβάλουμε το ανάστημά μας, το μικρό, ανάχωμα στα ξενόφερτα ήθη, την παγκοσμιοποίηση που απειλεί να μας πνίξει σαν μικρές κοινωνίες και χώρα. Κι είναι αυτό η πρωταρχική υποχρέωση των πολιτιστικών συλλόγων.

Ανάγκη ν' αγκαλιάσουμε, να στηρίξουμε, τους πολιτιστικούς συλλόγους με όποιο τρόπο ο καθένας μπορεί υλικά και ηθικά, καμιά φορά η ηθική υποστήριξη είναι πολυτιμότερη από την υλική, γιατί αυτοί οι άνθρωποι που αναλαμβάνουν αυτό το βάρος και την ευθύνη, έχουν ανάγκη από έναν καλό λόγο, τη συμπαράσταση, την αναγνώριση των κόπων τους για ένα αποτέλεσμα όχι προσωπικό, αλλά ολόκληρου του χωριού.

Θα πρέπει επίσης να συνειδητοποιήσουν περισσότερα παρά ποτέ στις μέρες μας τις μεγάλες ευθύνες τους όσοι ασχολούνται με τον πολιτισμό.

Ο «Καλλικράτης» απέτυχε, παρά τις μεγάλες προσδοκίες. Απέτυχε κι ως μη συμπαράσχει και τα χωριά μας. Άλλος ο «σχεδιασμός επί χάρτου» κι άλλη η διαχείριση της κοινωνίας των ανθρώπων.

Μπορεί νάρθει αργότερα... ο Φειδίας να διορθώσει τις ατέλειες του νόμου. Τις κοινωνίες όμως τις μικρές και τις ανθρώπινες, άλλες ζωντανές κι άλλες στην επιθανάτια κλίνη μόνοι μας πρέπει να τις σώσουμε.

Να το έργο των πολιτιστικών συλλόγων κι όσων φορτωμένοι με τα χρόνια μπορούν να σταθούν σύμβουλοι πολίτημοι με τη γνώση και την πείρα που κουβαλούν.

Ίσως η κρίση να μας κάνει καλό! Να ξαναγίνουμε χωριανοί όπως παλιά, με την πλατιά της λέξης έννοια, της αγάπης, της προσφοράς για τον τόπο χωρίς ιδιοτέλεια, παρά μόνο με ΟΡΑΜΑ και ΑΓΑΠΗ!

Παρέμβαση ΤΩΡΑ για να σωθεί το Κωδωνοστάσιο στους Νεγάδες

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

Το μεγαλοπρεπές εξάγωνο κωδωνοστάσιο, της περίφημης τρι-συπόστατης Εκκλησίας των Νεγάδων Ζαγορίου κινδυνεύει να καταρρεύσει!

Η διαπίστωση ανήκει σε Αθηναίο ειδικό έμπειρο τεχνικό επιστήμονα, ο οποίος επισκέφθηκε τις γιορτές του Πάσχα το τουριστικό αυτό χωριό. Ο ίδιος τόνισε ότι επιβάλλεται η άμεση τεχνική παρέμβαση, προκειμένου να διασωθεί το μεγάλης αρχαιολογικής αξίας αυτό Μνημείο.

Το κωδωνοστάσιο, ύψους 17 μέτρων, κατασκευάστηκε προ 218 ετών (το 1795) και χαρακτηρίστηκε ιστορικό διατηρητέο Μνημείο το 1962 (ΦΕΚ 25/13/2.2.62).

Προ διετίας (!), ο Δήμος Ζαγορίου ύστερα από σχετικό δημοσίευμα του «Π.Α.» (25.5. 2011) απέστειλε έγγραφο (5853/10.6. 2011) προς την 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, με το οποίο ζητούσε «να αναποκριθεί άμεσα (ει δυνατόν την προσεχή εβδομάδα) και να καθοδηγήσει τις

Με κατάρρευση απειλείται το σημαντικό αυτό μνημείο

εργασίες συντήρησης που χρειάζεται να δρομολογηθούν για την προστασία του Μνημείου...».

Στο έγγραφο, σημείωνε, επίσης, μεταξύ άλλων, ότι το κωδωνοστάσιο «έχει υποστεί εμφανείς ρηγματώσεις καθ' όλο το ύψος του. Επίσης έχουν σαπίσει σχεδόν εξ ολοκλήρου οι ξύλινες επενδύσεις του...».

Εκτοτε ουδέν! Τι συμβαίνει; Γιατί αυτή η αδράνεια; Ποιοι ευθύνονται;

Ποιος θα ενδιαφερθεί;

Ποια Υπηρεσία, τελικά, θα ενδιαφερθεί για την αποκατάσταση του ιστορικού Μνημείου; η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, ο Δήμος Ζαγορίου ή η Περιφέρεια Ηπείρου, η οποία, κατά καιρούς χρηματοδότησε τη συντήρηση Μνημείων (Εκκλησιαστικών...) της περιοχής; Ας δει και το σημαντικό αυτό θέμα ο κ. Αλέξ. Καχριμάνης. Αξίζει!

Επιστολή κατοίκων

Κάτοικοι των Νεγάδων, του ωραίου αυτού θερέτρου, με επιστολή τους στον «Π.Α.», ζητούν από τον Δήμαρχο Ζαγορίου –από τα δυναμικότερα, αποδεδειγμένα, στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης– να κινηθεί αμέσως **αυτός πρώτος, προς κάθε κατεύθυνση** για την διάσωση του Μνημείου, την επισκευή του ιστορικού ρολογιού του κωδωνοστασίου (που παραμένει από χρόνια εκτός λειτουργίας) και την αποκατάσταση των ζημιών στις αγιογραφίες και στις τοιχογραφίες των δύο Εκκλησιών, του Αγίου Γεωργίου και της Παναγίας.

Ο κ. Σπύρος Φανίσιος, ο γνωστός Ζαγορίσιος ωρολογάς, που συντηρεί τα ρολόγια των Ιωαννίνων (της Κεντρικής Πλατείας και του Κάστρου), αναμένει, Κύριε Δήμαρχε Ζαγορίου, να τον καλέσετε, προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην ιδιαίτερη πατρίδα

του. Και κάτι ακόμη: «Με... μπαλώματα δεν γίνεται βατός δρόμος για τουριστικό προορισμό, κύριοι Καχριμάνη και Παπαναστασίου. Επισκεφθείτε, παρακαλούμε, τώρα το χωριό μας και θα διαπιστώσετε «ιδίους όμους» την κατάσταση», καταλήγει η «οργισμένη» επιστολή Νεγαδιωτών, οι οποίοι όπως γράφουν, περιμένουν πειστική απάντησή.

Θα την έχουν;

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων (1788-1822) ήταν σίγουρα μια ιδιαίτερη προσωπικότητα. Επέβαλε την ηγεμονία σ' ολόκληρη την επικράτειά του, με πολύ σκληρά βέβαια μέτρα κάποιες φορές, και συνέβαλε ουσιαστικά στην ανάπτυξη του εμπορίου, των τεχνών και των γραμμάτων. Στην εποχή του το Ζαγόρι βίωσε μεγάλη ακμή και ευμάρεια. Σημαντική θέση στην Αυλή του κατείχαν επιφανείς Ζαγορίσιοι, όπως ο Μάνθος Οικονόμου και ο Αλέξης Νούτσος, των οποίων ο ρόλος ήταν πολυσύνθετος και συχνά ριψοκίνδυνος, καθώς έπρεπε να ισορροπούν ανάμεσα στα συμφέροντα της περιοχής τους (Την οποία συχνά εκπροσωπούσαν ως Γενικοί Προεστοί), τις επιθυμίες του βεζύρη, τις προσταγές της Υψηλής Πύλης και τις προσπάθειες για σύσταση ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους. Κάποιοι Ζαγορίσιοι κατείχαν επίσης σημαντικές θέσεις στην Πόλη και είχαν μεγάλη επιρροή στην Πύλη, όπως ο Χ. Πασχάλογλου, που ήταν γιατρός και μυστικοσύμβουλος τεσσάρων σουλτάνων.

Ο ίδιος ο Αλής επισκέφτηκε το Τσεπέλοβο το 1814. Σώζεται μάλιστα και η εξής ιστορία που σχετίζεται με την επιθυμία του να ανεβεί στη Δρακόλιμνη. Σύμφωνα με το

ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ ΖΑΓΟΡΙ...

θρύλο οι Δράκοι δεν επιτρέπουν να αναμειχθεί στις λίμνες τους κανένας άλλος και βομβαρδίζουν με άγριο χαλάζι εκείνους που θα επιχειρήσει να το κάνει. Ο Αλή Πασάς, λοιπόν, θέλησε να ανεβάσει πάνω στη Δρακόλιμνη δύο βάρκες, δύο μονόξυλα, από τη λίμνη των Ιωαννίνων. Κατόρθωσε να φέρει τις βάρκες στο ως την κορυφή, αγγαρεύοντας άντρες και γυναίκες της περιοχής. Η μια βάρκα όμως καταστράφηκε και διαλύθηκε επί τόπου και από τότε η κορυφή εκείνη ονομάζεται Μονόξυλο και την άλλη την ανέβασαν ως κάποιο σημείο. Ξέσπασε όμως ξαφνικά τρομερή καταιγίδα με βροχή, κεραυνούς και χοντρό χαλάζι, που αναποδογύρισε τις τέντες του Πασά και κατέστρεψε τη βάρκα. Τόσο πολύ τρομοκρατήθηκε ο Αλή πασάς από τη φοβερή εκείνη χαλαζοθύελλα, ώστε καβάλησε αμέσως το άλογό του και μέσα από στενά μονοπάτια κατρακύλησε ως το Σκαμνέλι. Μόλις εγκατέλειψε το βουνό αμέσως η καταιγίδα σταμάτησε και ο ουρανός καθάρισε. Εκείνος όμως δεν τόλμησε να ξαναγυρίσει. Από τότε κανείς δεν επιχειρήσε να ανεβάσει βάρκα στις Δρακόλιμνες, οι οποίες παραμένουν απομονωμένες και ανεξερεύνητες.

Το 1814 αποτελεί σημαντική χρονολογία και για άλλο λόγο: ιδρύεται στην Οδησό της Ρωσίας η Φιλική Εταιρεία, μια μυστική οργάνωση που είχε στόχο την οργάνωση της Ελληνικής Επανάστασης εναντίον των Τούρκων. Και

Της ΧΑΡΑΣ ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ

η μεγαλύτερη πολιτική και διπλωματική επιτυχία της Φιλικής Εταιρείας ήταν η αποστασία του Αλή Πασά εναντίον του Σουλτάνου. Η Φιλική Εταιρεία ήλπιζε πολλά από αυτήν την αποστασία του Αλή. Στη γλώσσα των Φιλικών μάλιστα ο Αλής αναφέρεται σαν «ο πεθερός». Οι Φιλικοί απασχολημένοι όμως με τα πρώτα πολεμικά γεγονότα στη Μολδοβλαχία και την Ελλάδα δεν ενίσχυσαν τον Αλή όσο έπρεπε. Έτσι το 1820 ο τουρκικός στρατός χτυπάει τον Αλή στα Γιάννινα. Δύο χρόνια κράτησε η φοβερή αντίσταση του Αλή στην πίεση των τουρκικών στρατευμάτων. Δε δίστασε μάλιστα κατά τη διάρκεια της πολιορκίας να κάψει μέρος της πόλης των Ιωαννίνων, για να έχει καλύτερο οπτικό πεδίο το πυροβολικό του. Τον είχαν εγκαταλείψει όμως όλοι, μόνο οι Σουλιώτες τον βοήθησαν που είχε υποσχεθεί ότι

θα τους άφηνε να επανεγκατασταθούν στο Σούλι.

Τον Ιανουάριο του 1822, ύστερα από σκληρές διαπραγματεύσεις, ο Αλής δέχτηκε να παραδοθεί με τον όρο να του δινόταν αμνηστία και κατέφυγε στο μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα στο νησί της λίμνης των Ιωαννίνων. Εκεί στις 24 του ίδιου μήνα σκοτώθηκε μετά από σύντομη συμπλοκή, από τον απεσταλμένο του Σουλτάνου, που είχε φέρει δήθεν το χαρτί της αμνηστίας. Το πτώμα του αποκεφαλίστηκε και το κεφάλι του στάλθηκε ταχυμενόμενο στην Κωνσταντινούπολη. Τα Γιάννινα έπαθαν ολοσχερή καταστροφή, ένα φοβερό γεγονός, που δυστυχώς στην ελληνική ιστορία έμεινε άγνωστο, όπως άγνωστα παραμένουν και πολλά επαναστατικά γεγονότα της εποχής του 1820-1822) καταστροφές σημειώθηκαν και σε αρκετά χωριά του Ζαγορίου από τα σουλτανικά στρατεύματα, αλλά και αργότερα από τους Αρβανίτες.

Παρά τις τόσες όμως καταστροφές τα χωριά του Ζαγορίου κατόρθωσαν να ευημερήσουν και πάλι, αποδεικνύοντας για μια ακόμη φορά πόσο «αγωνιστές» είναι οι Ζαγορίσιοι.

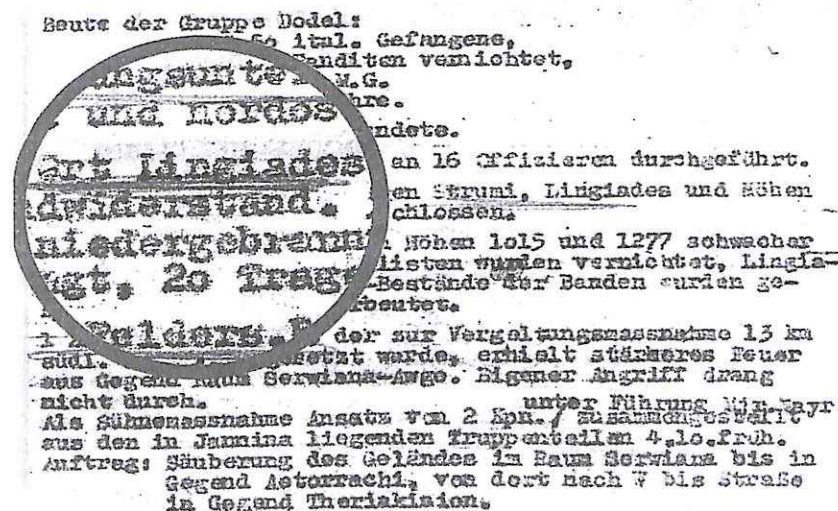
Σίγουρα το Ζαγόρι είναι «δύσκολος» τόπος, οι άνθρωποι όμως που το κατοικούν είναι σκληροί και ασυμβίβαστοι. Γι' αυτό και πάντα θα ξεχωρίζουν...

Η σφαγή των Ναζί στους Λιγκιάδες, 1943 Ένα έγκλημα 70 ετών που ζητάει τιμωρία

Ο γερμανός ιστορικός Κρίστοφ Σμινκ-Γκουστάβους μιλάει στα «ΝΕΑ» για το βιβλίο του που πρώτα κυκλοφόρησε στα ελληνικά και τώρα στα γερμανικά

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Αναδημοσιεύουμε από τα «ΝΕΑ» της 16^{ης} Απριλίου 2013 το ρεπορτάζ που αναφέρεται στο ολοκαύτωμα των Λιγκιάδων. Οι Λιγκιάδες παρ' ότι μπροστά απ' το θούνι κι όχι πίσω ιστορικά ανήκε πάντα στην περιοχή του Ζαγορίου και καταγράφεται σαν ένα από τα 46 χωριά του. Τώρα θέθαια αποτελεί κοινοτικό διαμέρισμα του Δήμου Ιωαννιτών λόγω Καλλικράτη.

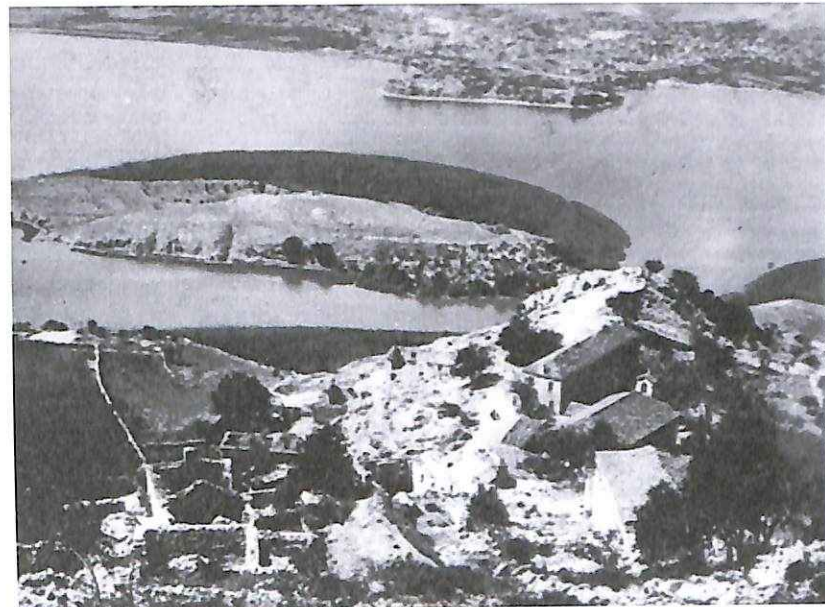
ΒΕΡΟΛΙΝΟ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Ο γερμανός ιστορικός Κρίστοφ Σμινκ-Γκουστάβους πήγε για πρώτη φορά στους Λιγκιάδες το 1990. Είχαν περάσει 47 χρόνια από την καταστροφή του μικρού αυτού χωριού κοντά στα Ιωάννινα, αλλά τα ίχνη από το πέρασμα της Βέρμαχτ την περίοδο της Κατοχής ήταν ακόμα έντονα. Μία πλάκα μαρτυρούσε τα ονόματα των θυμάτων. Στις 3 Οκτωβρίου του 1943 στρατιώτες της Μεραρχίας Ορεινών Καταδρομών Εντελβίας μπήκαν στο χωριό, συγκεντρώσαν στα κελάρια των σπιτιών 92 άμαχους, γυναίκες, γέροντες, παιδιά και στο τέλος πυρπολόησαν το χωριό. Από το μακελειό στους Λιγκιάδες επέζησαν μόνον πέντε άνθρωποι. Τα θύματα δεν θα ήταν μόνο τόσα, αν οι περισσότεροι δεν είχαν φύγει για τα χωράφια και τις δουλειές καθώς ήταν Κυριακή αλλά ο παπάς λειτουργούσε σε άλλο χωριό. Η καταστροφή των Λιγκιάδων, όπως και σε τόσες άλλες περιπτώσεις, ήταν αντίποδα των Γερμανών έπειτα από επίθεση ανταρτών.

Ο Σμινκ-Γκουστάβους συνάντησε τον παπά του χωριού παπα-Χολέβα που τον βοήθησε να βρει επιζώντες από το μακελειό. «Ενας από αυτούς ήταν μωρό που το βρήκε θανάσιμα αντάρτες στο στήθος της νεκρής μάνας του. Ο Μπαμπούσικας μου έδειξε την πληγή που έχει στην πλάτη, μια τεράστια ουλή 30 εκατοστών είναι σκληρό και ασυμβίβαστο. Γι' αυτό και πάντα θα ξεχωρίζουν...

Η ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΩΝ.

Ο καθηγητής Ιστορίας Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης κατέγραψε το έγκλημα της Βέρμαχτ στους Λιγκιάδες στο βιβλίο του με τίτλο «Ένα χωριό στις φλόγες – Η καταστροφή των Λιγκιάδων» που κυκλοφόρησε το 2011 από τις εκδόσεις Ισνάφι/ Γιάννινα και συμπλήρωσε, μετά τους Ασπράγγελους και τους Εβραίους των Ιωαννίνων, την τριλογία «Μνήμες Κατοχής». Για πρώτη φορά το βιβλίο για τους Λιγκιάδες θα κυκλοφορήσει και στα γερμανικά τον Σεπτέμβριο με τον γερμανικό τίτλο «Φόιερ-ράουχ» από τις εκδόσεις Dietz. Στον επίλογο της γερμανικής έκδοσης γράφει ότι η παρέλευση τώων ετών από το πρώτο οδοιπορικό στην Ήπειρο μέχρι την έκδοση του βιβλίου στα γερμανικά οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι για χρόνια δεν μπορούσε να βρει έναν γερμανικό εκδοτικό οίκο που να δείξει ενδιαφέρον για την έρευνά του. «Κατοχή της Ελλάδας από τη Βέρμαχτ; Αυτό είναι τόσο μακριά πια. Δεν υπάρχει αγοραστικό κοινό» ήταν το επιχείρημα που άκουγε από τους εκδοτικούς οίκους και τον ανάγκασε να καταχωρήσει για χρόνια το συγγραμμάκι στο τελευταίο συρτάρι του γραφείου του. Το γεγονός ότι το ανέσυρε στην επιφάνεια το οφείλει στον Πάνο Βαδαλούκα των εκδόσεων Ισνάφι που τον πίεσε να δημοσιεύσει την έρευνά του τουλάχιστον στην Ελλάδα. Η κυκλοφορία και στα ελληνικά του δεύτερου και τρίτου τόμου της τριλογίας «Μνήμες

Κατοχής» μέσα στην κρίση που περνάει τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα είναι για τον Σμινκ-Γκουστάβους «σχεδόν ένα θαύμα». Άλλο τόσο θαύμα είναι τώρα και η έκδοσή του στα γερμανικά.

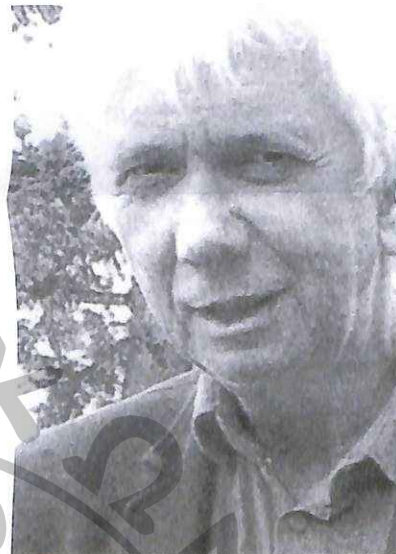
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ.

Ο Κρίστοφ Σμινκ-Γκουστάβους έψαξε και στα αρχεία της Εισαγγελίας του Μονάχου. Εκεί βρήκε τα ημερολόγια του τάγματος που ήταν υπεύθυνος για τη σφαγή. Από την έρευνα αυτή προκύπτει ότι «οι Γερμανοί λένε ψέματα, γιατί αναφέρουν 50 θύματα ενώ ήταν 92. Ισχυρίζονται επίσης ότι τα θύματα είχαν κρυφτεί στα υπόγεια των σπιτιών. Αυτοί τους συγκέντρωσαν στην πλατεία και μετά τους οδήγησαν στα υπόγεια των σπιτιών. Έκανα τη διασταύρωση και είδα την ιστορική αλήθεια» σημειώνει ο Σμινκ-Γκουστάβους.

Για τη σφαγή στους Λιγκιάδες δεν τιμωρήθηκε ποτέ κανένας. Η Εισαγγελία του Μονάχου που είχε κάνει την έρευνα τη δεκαετία του 1960 δεν ενδιαφέρθηκε για τις καταθέσεις των θυμάτων, έλαβε υπόψη της μόνον τις καταθέσεις των δραστών.

ΦΑΚΕΛΟΣ ΜΠΛΟΥΜΕ.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα συγκάλυψης των δραστών αποτελεί η περίπτωση του Βάλτερ Μπλούμε, διοικητή των δυνάμεων ασφαλείας στην περιβόητη οδό Μέρλιν στην Αθήνα, «η προσωπικότητα του τρόμου των Ες Ες και της Γκεστάπο στην Ελλάδα». Ο υπεύθυνος για το Χαιδάρη, τη Στοά των Ελλήνων Εβραίων και τόσα άλλα εγκλήματα δεν θεωρήθηκε από το δικαστήριο δράστης αλλά βοηθός,

Ο ιστορικός Κρίστοφ Σμινκ-Γκουστάβους, ο οποίος έχει εκδώσει τρία βιβλία για εγκλήματα των Ναζί στην Ελλάδα

αφού οι δράστες βρίσκονταν υποτιθέμενα στο Βερολίνο. «Πρόκειται για μια σκανδαλώδη νομική θεωρία» λέει ο Σμινκ-Γκουστάβους.

Στη δίκη της Νυρεμβέργης ο Μπλούμε καταδικάστηκε σε θάνατο όχι για την Ελλάδα αλλά για εγκλήματα που είχε διαπράξει στο Ανατολικό Μέτωπο. Η θανατική καταδίκη μετατράπηκε σε ισόβια αλλά αποφυλακίστηκε το 1952.

Ο φάκελος Μπλούμε απασχόλησε αργότερα την Εισαγγελία της Βρέμης αλλά, όπως αποκαλύπτει ο Σμινκ-Γκουστάβους, τελικά μπήκε στο αρχείο από έναν εισαγγελέα ο οποίος είχε αρχίσει την καριέρα του στο ειδικό δικαστήριο Ζέισοφ της κατεχόμενης Πολωνίας που ήταν το δεύτερο σε καταδίκες θανάτου.

Φράγματα στον Αώο: το λάθος διορθώνεται με λάθος;

Το 1988 εκκινεί τη λειτουργία του το Υδροηλεκτρικό Έργο Πηγών Αώου. Από την ημέρα εκείνη 100 εκ. κυβικά μέτρα νερού το χρόνο παύουν να ακολουθούν μια διαδρομή χιλιάδων χρόνων. Ο Αώος καταλήγει τα επόμενα χρόνια να είναι παραπόταμος του Ρέματος Βάλια Κάλντα (Αρκουδόρεμα), να μη συναντά, τους θερινούς μήνες (τα τελευταία χρόνια) στην Κόνιτσα, το Βοϊδομάτη και το Σαραντάπορο. Οι πληθυσμοί της πέστροφας και του νημάχειλου του ποταμού (μπριάνι), φθίνουν συνεχώς. Το ογκωδέστερο ψάρι του ποταμού, το «συρτάρι», είδος συγγενές με τον κέφαλο, έχει εξαφανιστεί. Αντίθετα η καραβίδα, είδος μέχρι πρόσφατα όχι συχνό στον Αώο, έχει πολλαπλασιαστεί. Η πτώση της ροής ελαττώθηκε και η στασιμότητα των υδάτων αυξάνει τη θερμοκρασία του ποταμού μειώνοντας τον αερισμό και την οξυγόνωση των υδάτων. Ο πυθμένας καλύπτεται πια από λάσπη και εμφανίζει ευτροφισμό.

Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων του φράγματος πηγών Αώου έγινε τυπικά, γρήγορα και εκ των υστέρων, ενώ στερείται επιστημονικής εγκυρότητας. Από την άλλη, το Ίδρυμα Γουλιανδρή εκπόνησε μελέτη που ζητά μέρος του υδάτινου όγκου του φράγματος να επιστρέψει στη φυσική του ροή.

Σε μια περίοδο που διαλύε-

ται η καθημερινότητα της κοινωνικής πλειοψηφίας με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές, τα αντανακλαστικά της λαϊκής αντίδρασης δεν βρίσκονται στο ύψος των περιστάσεων. Σήμερα, τίθεται και πάλι το θέμα δημιουργίας φράγματος στον Αώο, στην περιοχή άνω της Βωβούσας.

Παρά τη συντριπτική άρνηση φορέων και πολιτών, το αρμόδιο υπουργείο δεν αίρει, τελεσίδικα, από τους σχεδιασμούς

Η φραγματοποίηση των εκβολών της Βάλια Κάλντα, που αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους ελληνικούς δρυμούς, θα αποτελέσει την ταφόπλακα ενός μεγάλου τμήματος του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και δη του τμήματος Βίκου Αώου που ανακηρύχθηκε Εθνικό Πάρκο το 1973.

Η τοπική κοινωνία δεν ζητά απλά να πάψει να υφίσταται το σχέδιο του φράγματος της Βωβούσας, αλλά να εκτιμηθούν

φράγμα μέσα σε Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΦΕΚ 639/2005) όπου θα διαταράξει κατάντη περιοχές Natura από τη Βωβούσα μέχρι την Κόνιτσα.

Κι αν τεχνικά και οικονομικά το έργο κρίνεται «εφικτό» και κερδοφόρο, βιολογικά και περιβαλλοντικά, ο Αώος αντέχει μια τέτοια επέμβαση. Έστω και ενός φράγματος που δεν θα εκπνέει ποσότητα νερού!

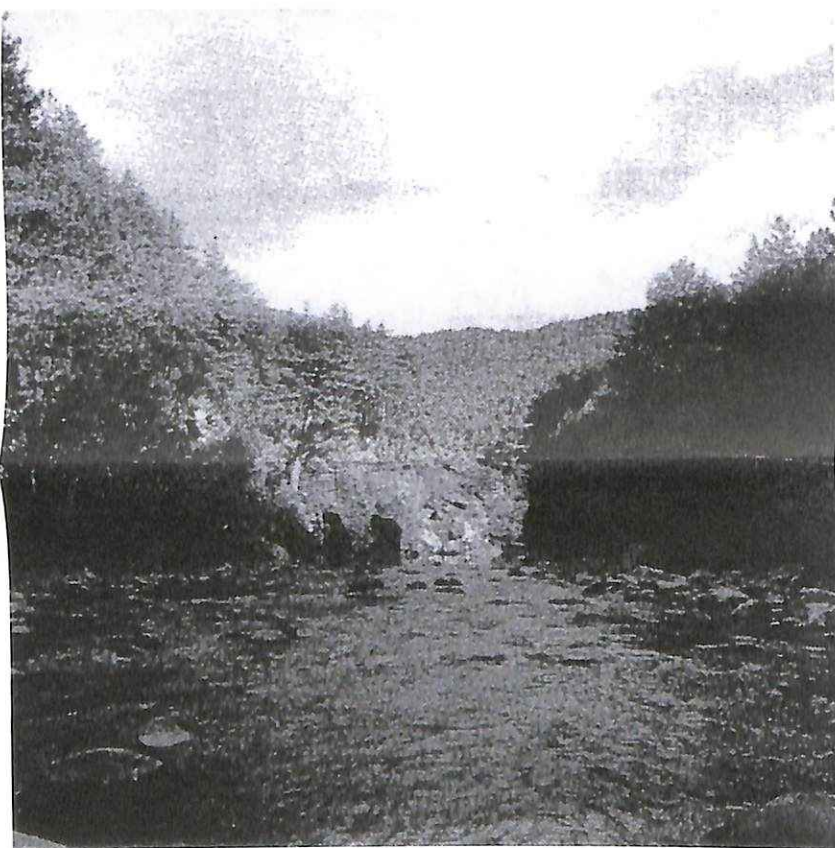
Η ανησυχία γίνεται ακόμη μεγαλύτερη από τη στιγμή που αναμένεται το έργο να προχωρήσει με διαδικασίες fast-track, που σημαίνει ότι θα παρακαμφθούν ακόμα και οι στοιχειώδεις περιβαλλοντικές προϋποθέσεις. Ακόμα και η υποτυπώδης δημόσια διαβούλευση με την τοπική κοινωνία και τους φορείς που διαφωνούν με το έργο αυτό, ήδη θυσιάζεται για την επιτάχυνση της «επένδυσής».

Το έργο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε υποτυπώδως, «αναπτυξιακό» για την τοπική κοινωνία. Ούτε θέσεις εργασίας δημιουργούνται, ούτε αναπτυξιακές υποδομές. Αντίθετως καταστρέφεται το περιβάλλον που αποτελεί βασικό πόρο για τους ντόπιους που έχουν επενδύσει σε αυτό με ήπιες έντασης, αξιόλογες υποδομές. Κέρδη για λίγους, κέρδη για ΤΕΡΝΑ και ΔΕΗ Ανανεώσιμες και όποιους κρύβονται πίσω τους, είναι το μόνο όφελος της επένδυσης.

Υπερασπιζόμαστε τον τόπο μας και το φυσικό περιβάλλον ώστε να τα παραδώσουμε στις επόμενες γενιές όπως τα παραλάβαμε. Αντιστεκόμαστε σε μια «ανάπτυξη» που στο επίκεντρο έχει μόνο τους αριθμούς, την κερδοφορία των «μεγάλων» με κάθε κόστος (περιβαλλοντικό, κοινωνικό, πολιτισμικό). Ελπίζουμε η αλληλεγγύη των κινημάτων και η ενεργοποίηση των πολιτών ώστε να κάνουμε τον αγώνα της προστασίας του Αώου υπόθεση όλων μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΡΟΥΓΙΑΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΧΡΟΝΗΣ ΔΡΟΥΓΙΑΣ,
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Μέλη της «Κίνησης για την προστασία του Αώου»

του ένα έργο που θα αποτελέσει τη χαριστική βολή στο ήδη επιβαρυνόμενο οικοσύστημα της Βόρειας Πίνδου.

Οι επιπτώσεις του ανωτέρω φράγματος δεν χρειάζονται επιστημονικές μελέτες για να τεκμηριωθούν, αφού η απλή παρατήρηση του όγκου υδάτων του Αώου, ιδίως το καλοκαίρι, της υδροπνίδας, της εναπόθεσης ιλύος και του φυτικού ευτροφισμού στον άλλοτε πετρώδη πυθμένα του ποταμού, τις καθιστά εύκολα αντιληπτές. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την κατασκευή του (μεταφορά υλικών, αγωγοί, διάνοξη δρόμων) θα επιβαρύνουν σε μεγάλο βαθμό το δάσος και το οικοσύστημα σε απόσταση πολύ κοντά στα όρια του δρυμού Βάλια Κάλντα.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012

Αγώνας για την προστασία του εθνικού πάρκου

ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ τα σημαντικά γεγονότα που «στιγματίζουν» τον απολογισμό του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου για την περσινή χρονιά: Η κατάθεση υποψηφιότητας για την ένταξη του εθνικού πάρκου στον κατάλογο με τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της Σύμβασης της Unesco και το γνωμοδοτικό «όχι» στο υδροηλεκτρικό έργο στις πηγές του Αώου.

Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότησή του, το έργο της μερικής εκτροπής του ποταμού Αώου για την αξιοποίηση της αντλούμενης ποσότητας για υδροηλεκτρική εκμετάλλευση, που περιλαμβάνεται στο σχέδιο διαχείρισης υδατικών πόρων Ηπείρου, θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την οικολογική ισορροπία στην οποία έχουν περιέλθει τα φυσικά οικοσυστήματα της ευρύτερης περιοχής. Σημειώνει δε ότι η προστατευόμενη περιοχή της Βόρειας Πίνδου συμμετέχει ήδη στην παραγωγή «καθαρής» ενέργειας με την εγκατάσταση μικρών υδροηλεκτρικών έργων σε ρέματα μετά από περιβαλλοντική αξιολόγηση και λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. «Το προτεινόμενο έργο εκτροπής δεν ανήκει σε αυτή την κατηγορία, έρχεται σε αντίθεση με το μοντέλο της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης και με την προώθησή του αδικείται ο φυσικός πλούτος της περιοχής» τονίζει.

Στον απολογισμό του Φορέα Διαχείρισης, που δόθηκε πριν από λίγες μέρες στη δημοσιότητα, περιλαμβάνεται και η υποψηφιότητα για ένταξη του πάρκου στη σύμβαση της Unesco. Όπως σημειώνεται, η προσπάθεια αυτή καταβάλλεται σε συνεργασία με υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής (ΠΕΚΑ). Τα οφέλη που θα προκύψουν από την θετική έκβαση της υποψηφιότητας αναμένεται να είναι πολλά και πολυεπίπεδα, καθώς η ένταξη του πάρκου στον κατάλογο με τα μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της Σύμβασης της Unesco εκτιμάται ότι θα προσδώσει στην περιοχή ιδιαίτερο κύρος και διεθνή αναγνωρισιμότητα αποτελώντας πόλο έλξης για χιλιάδες επι-

σκέπτες από όλο τον κόσμο ενισχύοντας παράλληλα και το καθεστώς προστασίας του πάρκου.

5.500 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Όσον αφορά την επισκεψιμότητα του πάρκου, τα στοιχεία είναι αρκετά καλά.

Κατά τη διάρκεια του 2012, τα Κέντρα Πληροφόρησης του εθνικού πάρκου τα επισκέφτηκαν 5.500 άνθρωποι. Το Κέντρο Πληροφόρησης Ασπραγγέλων είναι το πρώτο σε επισκεψιμότητα κέντρο, ενώ πολύ σημαντικός είναι ο αριθμός των ξένων που επιθυμούν λεπτομερή ενημέρωση για την προστατευόμενη περιοχή. Με απόφαση της διοίκησης του Φορέα Διαχείρισης, τον Απρίλιο του 2012 αποφασίστηκε ο επανασχεδιασμός της λειτουργίας των Κέντρων Πληροφόρησης με βάση τη συμβολή τους στην ενημέρωση- πληροφόρηση των επισκεπτών και στην προβολή του πάρκου. Συγκεκριμένα αποφασίστηκε η αναστολή της λειτουργίας των Κέντρων Μηλέας και Μεσοβουνίου από πέρσι τον Ιούλιο και η ενίσχυση της λειτουργίας των Κέντρων στους Ασπραγγέλους, στο Μέτσοβο και στους Μαυρανάιους. Επίσης με την ίδια, ο Φορέας Διαχείρισης αποδέχτηκε την παραχώρηση χρήσης και λειτουργίας του Κέντρου Ενημέρωσης στο Μικρό Πάπιγκο, μαζί με τον υπάρχοντα εξοπλισμό του, από το WWF Ελλάς και τον Δήμο Ζαγορίου. Κατά τη διάρκεια του 2012 επίσης ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες παραχώρησης στον

Φορέα Διαχείρισης και τον Δήμο Κόνιτσας της χρήσης του κτιρίου στην Γέφυρα της Κλειδωνιάς, για τη λειτουργία στο άμεσο μέλλον ενός νέου Κέντρου Πληροφόρησης.

Στο κομμάτι της επόπτευσης- φύλαξης ιδίως στην αντιπυρική περίοδο, τα πράγματα δεν ήταν εύκολα για το προσωπικό, καθώς κλήθηκε επί της ουσίας να τα βγάλει πέρα μόνο του. «Η συμβολή των κλιμακίων επόπτευσης φύλαξης στην αντιπυρική περίοδο κατά το έτος 2012 ήταν καθοριστική, αφού λόγω της οικονομικής κρίσης δεν προσλήφθηκε από την Πυροσβεστική Υπηρεσία έκτακτο προσωπικό για την επάνδρωση των πυροφυλακίων στην περιοχή του εθνικού πάρκου» αναφέρεται στον απολογισμό.

Σημειώνει δε ότι στις πυρκαγιές στον Αμάραντο και στον Καρυδαλλό όλες οι πυροσβεστικές δυνάμεις είχαν διατεθεί για την κατάσβεσή τους και η πυρασφάλεια ολόκληρης της περιοχής του Πάρκου, ουσιαστικά, βασιζόταν επί τουλάχιστον μια εβδομάδα στα κλιμάκια του Φορέα Διαχεί-

ρισης.

Την περασμένη χρονιά, ο Φορέας προετοίμασε διάφορα ευρωπαϊκά έργα. Το κυριότερο από αυτά είναι η επιστημονική παρακολούθηση ειδών χλωρίδας, που χρηματοδοτείται από το επιχειρησιακό πρόγραμμα του υπουργείου Περιβάλλοντος. Ο Φορέας περιμένει την προέγκριση των τευχών δημοπράτησης από το υπουργείο για να προχωρήσει στον διαγωνισμό. Βάσει των αποτελεσμάτων του έργου θα σχεδιαστούν και θα αξιολογηθούν τα μέτρα διαχείρισης της περιοχής και η εγκατάσταση ή μη έργων και δραστηριοτήτων.

Στον απολογισμό του, τέλος, ο Φορέας εκφράζει την ικανοποίησή του για τον «απολογισμό» του. Ωστόσο, όπως σημειώνει η διοίκησή του, «δεν κατορθώσαμε και πάλι να απαλλαγούμε εντελώς από εκείνη τη στυφή γεύση που ανικανοποίητου, πως θα μπορούσαν να έχουν γίνει περισσότερα και καλύτερα».

ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΓΓΕΛΗ
(Από την εφημ. «Ηπειρωτικός Αγών» Ιωαννίνων)

Μουσαφίρ Οντάς

Παραδοσιακός Ξενώνας

Αφοί Ράπτη

Καπέσοβο Ζαγορίου
Ιωάννινα, Τ.Κ.: 44007
Τηλ.: 26530 71727 - 71708
Κιν.: 6974 443640
www.mousafirontas.gr

Θεόδωρος Σ. Ζαμπάκoλας
Πολιτικός Μηχανικός
Πανεπιστημίου Πατρών

- Τοπογραφικές εργασίες
- Μελέτες
- Επιβλέψεις
- Κατασκευές
- Νομιμοποιήσεις αυθιπέτων

Πυρραυέλλα 10 • Τ.Κ. 45332 Ιωάννινα
τηλ.: 6944 562969 • e-mail: tzampakos@teemail.gr

Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ευρυβιάδης, Άδωνις, Σαπφώ, Νιόβη, Άρης, Πίνδαρος, Πολύβιος, Φερενίκη, Αριστομένης, Μελισσάνθη, Ιοκάστη, Θησέας, Αρσινόη, Καλυψώ, Μυρσίνη, Θάλεια, Ηλέκτρα, Ευλαμπία, Άλκηστις, Αρτεμισία, Κλεονίκη, Περικλής, Θρασύβουλος, Αλκιβιάδης, Ξενοφών, Θέλημα, Ορέστης, Πελοπίδας, Πυλάδης, Σωκράτης, Αγλαΐα, Κλεοφίλη, Θεανώ, Ευριπίδης, Τηλέμαχος, Σοφοκλής, Σόλων, Βιργινία, Ξενία, Αριστοφάνης, Φεβρωνία, Κλεομένης, Πολύμνια, Αίγλη, Φωκίων, Φιλομήλα, Αριστόβουλος, Αγησίλαος, Θηρεσία, Κλεοπάτρα, Ευτέρπη, Κλειώ, Ερατώ, Ερασμία, Ανδρομάχη, Ευκλείδης, Αγαμέμνων, Ευαγόρας, Πάρις, Απόλλων, Θαλής, Υπερείδης, Καλλίμαχος, Αλέξανδρος, Φίλιππος, Εύδοξος, Πύρρος, Ιππίας, Ιφικράτης, Ιάσων, Κλεάνθης, Κλέαρχος, Ορφέας, Ιππολύτη, Καλλιρρόη, Ολυμπία, Λευκοθέα, Γλυκερία, Φρίξος, Ευλαλία, Ευθαλία, Ευνομία, Ηρώ, Ευρύκλεια, Ζηνοβία, Μελανθώ, Γαλάτεια, Αντιόπη, Μελανίππη, Αλκμήνη, Ισμήνη, Ίρις, Ιόλη, Ιουλία, Τερψιχόρη, Αφροδίτη, Αριάδνη, Ευμορφίλη, Ασπασία, Δανάη, Ευδοξία, Αθηνά, Ευρυδική, Άρτεμις, Αντιγόνη, Ιώ, Ευρώπη (μυθολ. Ερωμένη του θεού Διός) κ.α.

Ονόματα βαρύτιμα, που έχουν την προέλευσή τους, από την εμβρυακή τους ακόμη κατάσταση, κατ' ευθείαν από τη μήτρα και το κλέος της τρισχλιετούς και πλέον αρχαιοελληνικής μας διαδρομής. Συνυφασμένα και ταυτόσημα με την ιστορία μας, τους θεούς μας, τη μυθολογία και φιλοσοφία, τις τέχνες, τα γράμματα, τη χλωρίδα και πανίδα, τους ήρωές μας, τις

εποχές του χρόνου, τη δικαιοσύνη, την επιστήμη, τους θεσμούς, την Ιλιάδα και Οδύσσεια, μ' ολόκληρο το αστρικό μας σύμπαν. Ονόματα που απλώς και μόνο παραθετημένα τό'να δίπλα στ' άλλο, συνθέτουν, δίχως τίποτ' άλλο το περιττό, ένα αμιγές και γλαφυρό επικοινωνικό ποίημα.

Δείτε τώρα και τις κοντέσες από τον Καρβασαρά: Σίσσυ, Κλέλια, Ματθίλδη, Όλυ, Κρίστου, Άντζυ, Ολίβια, Έρρικα, Ελντα, Σάντρα, Ολίβια, Νάνσυ, Βανέσα, Βίβιαν, Πέπη, Ράνια, Κάρολαϊν, Κέλλυ, Πωλίνα, Ζένια, Πέρσα, Τόνια, Μαριαλένα, Τζοάνα, Τζέσικα, Μέννη, Βιβιάννα, Λίντα, Μάρα, Ντορέττα, Μάνια, Σάσα, Ντόροθυ, Πέγκυ, Τζούλη, Άντα, Κλαίρη, Ζέτα, Μάγκυ κ.α.

Αλλά τι μπορεί να πει κανείς εδώ για μια αλαλούμ κοινωνία των ευροαμανέδων, δίχως ουσιαστική παιδεία, γεμάτη όντα και οντάρια, που πλέον των άλλων αμαρτημάτων, δέχεται καθημερινά από τα Μέσα Μαζικής Αποβάκωσης και έναν καταγισμό φθηνών θεαμάτων, ικανών ωστόσο, λόγω της αλλοτριώσεως και της έλλειψης αισθητικής και προβληματισμού, να επηρεάσουν τον ακαλλιέργητο μικρόκοσμο; Ανθρώπους που κάνουν το παν, αφεληνίζοντας ακόμη και τα ονόματά τους, προκειμένου ν' απαγκιστρωθούν από τα κόμπλεξ κατωτερότητας και σημαντότητας και να εισέλθουν πλέον, κατά πως φαντάζονται, έστω και με τα «τσαρούχια», στον «λαμπερό» και διάσημο κόσμο των ινδαλμάτων τους, που τον απαρτίζουν κυρίως θεατρίνες του διεθνούς σόου, τραγουδίστριες, φωτομοντέλα και άλλες... γαλαζοαίματες παγκοσμίου βεληνεούς. Κι όλα αυτά μάλιστα, το πέταμα δηλαδή των αρχαιοελληνικών μας ονομάτων, στον κάλαθο των αχρήστων, τη στιγμή που διαπρεπείς ξένοι, τιμώντας βέβαια την παγκοσμιότητα της πνευματικής μας παρακαταθήκης, χαρίζουν στα παιδιά τους, με το μυστήριο του βαπτίσματος, αρχαία ελληνικά ονόματα!

Ασφαλώς και στο επικριτικό μας αυτό σημείωμα για τα ξενομανή ονόματα, δεν συμπεριλαμβάνονται όσα εξ' αυτών έχουν ελληνικές ρίζες ή είναι καταλήξεις και συντομογραφίες των ονομάτων μας.

Όσο για τα χριστιανικά μας ονόματα, κατέχουν κι αυτά το ανάλογο σοβαρό κομμάτι της εθνικής μας ιστορίας. Κλείνοντας εδώ, απευθύ-

νω έκκληση προς τις Ζαγορίσιες, τις Παγωνίσσιες και τις Σαρακατσάνες, που διατηρούν ήδη μία παλαιωτάτη παράδοση προς τα αρχαιοελληνικά μας ονόματα, να

Του Φωκίωνα Ιωάνν. Καψάλη

καταβάλουν επιπλέον προσπάθειες, ώστε να διατηρηθεί και να ευρυνθεί περεταίρω η ωραία αυτή παράδοση.

Οι λαοί μαραζώνουν, εκφυλίζονται και πεθαίνουν όταν χάσουν την εθνική τους φυσιογνωμία. Και τα ονόματα, όπως κι όλα τ' άλλα συνθετικά χαρακτηριστικά μας,

κατέχουν ένα κύριο μεράδι αυτής της φυσιογνωμίας.

* Στην ελληνική αρχαιότητα, παρά τα αντίθετα, υπήρξε εν γένει, ισότητα δικαιωμάτων μεταξύ των δύο φύλων. Τούτο, εκτός των άλλων, καταδεικνύεται και από την ταύτιση των ονομάτων ανδρών γυναικών, όπως: Αντίγονος-Αντιγόνη, Δίας-Διώνη, Έλενος-Ελένη, Πύρρος-Πύρρα, Διότιμος-Διοτίμα, Αριστέος-Αριστέα.

Μα και πως θα μπορούσε να είναι και διαφορετικά, μέσα στο υψηλό πολιτιστικό κλίμα της εποχής;

Θεοδώρα Τσιούρη-Ρεκατσίνα

Α ν τ ε π ί θ ε σ η

Αφιερωμένο στον αγωνιστή Φωκίωνα Καψάλη

Τα διαμάντια των σιωπών της επιμονής
γίνονται εκρήξεις φωτός στις επάλξεις
των αγωνιστών της ελευθερίας.

Πυγμαίες αλήθειες στις θανατηφόρες λουμώξεις
των εκτελεστών του μυαλού,
τον αρμού της δημιουργίας,
της πρωαιώνιας ανθρώπινης συνομοσίας
του - Υπάρχειν -.

Δεν ειν'τα λιγοστά λιθάρια της συνειδήσεώς μας
είναι τα εύφορα χωράφια της τροφής των αξιών
στον απελπισμένους ναυαγούς της ομορφιάς
έναντι
των άγνων καιρών της ισοπέδωσης.

Τα διαμάντια αστράφτουν
στον λασπότοπο της αποσύνθεσης.

Σπορά της αδάμαστης επανάστασης της αλήθειας,
του προαιώνιου Λόγου
στην κίβδηλη πνευματικότητα του κενού.

Η Θεοδώρα Τσιούρη-Ρεκατσίνα, είναι φιλόλογος. Ασχολείται με την ποίηση, λογοτεχνία και δημοσιογραφία. Χαρακτηριστικά της γνωρίσματα τα κοινωνικά δρώμενα και η ευαισθησία της στο φυσικό περιβάλλον. Κατάγεται από τα Ιωάννινα, όπου και απεφοίτησε από το εδω Πανεπιστήμιο, αλλά διαμένει σχεδόν μόνιμα, μετά του συζύγου της Εναγγέλου, συνθέτη-μουσικού, στην Ολλανδία.

Οι ατραποί του μυαλού
οδηγούν τα τραίνα των
χαμένων οδοιπόρων της
φυγής
στη φορά της
αγάπης
Δίανλοι της Ελευθερίας
στον παγωμένους δρόμους
της σιωπής

(Σκέψεις της ίδιας)

Το «Θέσχουρε», ένα μοναδικό έθιμο που συνεχίζεται στο Βρυσόχωρι...

Παράδοση

Το χωριό μας το Βρυσόχωρι, στη μακρά πορεία του μέσα στο χρόνο, έχει να επιδείξει μια καλά οργανωμένη κοινωνική ζωή με σημαντικές εκδηλώσεις, δραστηριότητες, ήθη, έθιμα και συνήθειες, που αποτυπώνουν μία πλούσια πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά.

Υπάρχουν πολλά ήθη και έθιμα για τη γέννηση, το γάμο, το θάνατο, τις γιορτές και για διάφορες άλλες περιστάσεις. Υπάρχουν ακόμη δοξασίες και συνήθειες, που σαν νόμοι και σαν κανόνες οδηγούν, διέπουν και επηρεάζουν τη ζωή των κατοίκων.

Ένα σημαντικό, πρωτότυπο και μοναδικό σε όλη την περιοχή έθιμο είναι το «ΘΕΣΧΟΥΡΕ». Είναι αφιερωμένο στους άρρενες νεκρούς του χωριού μας. Είναι κατά κάποιον τρόπο ένα προσκλητήριο, που γίνεται με σκοπό να τιμήσει τους ανθρώπους που έφυγαν, να επαναφέρει ακουστικά στη μνήμη τα ονόματά τους και τελικά να θυμίζει στους ζώντες τη σκληρή, μοιραία και αναποφευκτική πορεία του ανθρώπου.

Το «Θέσχουρε» γίνεται στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Χαλαλμπους και από το καμπαναριό, που είναι πιο ψηλό από τ' άλλα δύο καμπαναριά του χωριού. Η καμπάνα ακούγεται σε πολύ μεγάλη απόσταση και η τοποθεσία στο Ανατολικό μέρος του χωριού δεσπόζει όλης της περιοχής.

Το έθιμο τελείται κάθε χρόνο τη Μεγάλη Εβδομάδα και συγκεκριμένα το απόγευμα της Μ. Δευτέρας, της Μ. Τρίτης και της Μ. Τετάρτης. Αρχίζει μία περίπου ώρα πριν τη δύση του ήλιου και τελειώνει λίγο μετά το ηλιοβασίλεμα.

Στο «Θέσχουρε» συμμετέχουν οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου. Χρησιμοποιούν την καμπάνα της εκκλησίας, ενώ παλαιότερα είχαν στη διάθεσή τους και ένα μεταλλικό σήμαντρο. Τα ονόματα που μνημονεύονται είναι γραμμένα σ' ένα τετράδιο. Είναι γραμμένα ονόματα αρρένων νεκρών του χωριού μας, ενώ ονόματα γυναικών δεν μνημονεύονται. Κάθε φορά που πεθαίνει ένας άντρας γράφεται το όνομά του στο τετράδιο και εκφωνείται την επόμενη χρονιά.

Μνημονεύεται στο τέλος, το όνομα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και ονόματα ηρώων του 1821 με πρώτο του Γρηγορίου του Ε' του Κολοκοτρώνη και άλλων.

Τη Μ. Δευτέρα, λοιπόν, το απόγευμα μαζεύονται οι μαθητές στον αυλόγυρο της εκκλησίας. Τρία παιδιά, τα πιο μεγάλα, ανεβαίνουν επάνω στο καμπαναριό. Το ένα κρατάει το τετράδιο και υπαγορεύει τα

ονόματα, το δεύτερο με καθαρή και τραγουδιστή φωνή εκφωνεί ένα-ένα όνομα και το τρίτο χτυπάει την καμπάνα. Μία φορά μετά από κάθε όνομα και τρεις φορές αργά, πένθιμα για το όνομα κάποιου σημαντικού προσώπου. Πρώτο όνομα που εκφωνείται είναι το όνομα του Μάντη Διαμάντη.

Μετά την εκφώνηση του ονόματος και τον χτύπο της καμπάνας, όλα μαζί τα παιδιά πάλι αργά, τραγουδιστά φωνάζουν Θέεεεεεεεεεεε! Παλιότερα για κάθε όνομα ηχούσε το σήμαντρο και μόνο για τα σημαίνοντα πρόσωπα ηχούσε η καμπάνα. Αφού ακουστούν όλα τα ονόματα το Θέσχουρε τελειώνει. Επαναλαμβάνεται το απόγευμα της Μ. Τρίτης και της Μ. Τετάρτης.

Τη Μ. Πέμπτη το πρωί μια ομάδα παιδιών, με καλαθάκια στο χέρι, περνάει από όλα τα σπίτια του χωριού. Μετά τις απαραίτητες ευχές η κάθε νοικοκυρά προσφέρει στα παιδιά γλυκά, καραμέλες, λουκούμια και οπωσδήποτε ένα ή και

σει να γίνεται, λόγω της παραγμένης δεκαετίας του 1940 και της ερήμωσης του χωριού από τον εμφύλιο.

Συνέταξε το τετράδιο με τα ονόματα και τη βοήθεια της γερόντισσας Χάιδως Κουνάβου-Καπράντζου (1855-1955) και δημοσίευσε τις μνήμες, τις εμπειρίες και τα

Της ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ - ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

ακουσμάτά του, για το «Θέσχουρε» σε δύο συνέχειες, στην ημερήσια εφημερίδα των Ιωαννίνων «Ηπειρωτικός Αγών» στις 10 και 11 Απριλίου του 1960.

Με το έθιμο ασχολήθηκε το 1973 και ο αείμνηστος Δημήτρης Αθ. Κουνάβος, δάσκαλος και τριτοετής φοιτητής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Στο βιβλίο του «Βρυσόχωρι» εκδ. 1975, ο Νίκος Εξάρχου δίδει τις δικές του εξηγήσεις και μαρτυρίες για το έθιμο. Ακόμη έχει δημο-

Το «Θέσχουρε» γίνεται στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Χαλαλμπους και από το καμπαναριό, που είναι το πιο ψηλό από τ' άλλα δύο καμπαναριά του χωριού...

περισσότερα αυγά. Τα αυγά μοιράζονται σε όλα τα παιδιά ή πωλούνται και μοιράζονται τα χρήματα ή συνήθως διατίθενται για κάποιο σκοπό. Στα νεώτερα χρόνια οι νοικοκυρές προσφέρουν και χρήματα.

Πότε, πώς και γιατί ξεκίνησε το έθιμο κανείς δεν μπορεί με σιγουριά να πει. Και οι πιο ηλικιωμένοι συγχωμένοι και πολλές φορές αντικρουόμενες πληροφορίες έδιναν.

Πρώτος που ασχολήθηκε με το «Θέσχουρε» ήταν ο πατέρας μου Γιώργος Στ. Οικονόμου. Το 1951 τοποθετήθηκε δάσκαλος στο χωριό. Αναβίωσε και οργάνωσε το έθιμο, που για χρόνια είχε σταματήσει

σιευθεί σχετικό άρθρο και στην εφημερίδα μας «Τα Νέα του Βρυσόχωρι» αριθμ. φύλλου 7 το 1994 από τον κ. Αναστάσιο Δημητράκη.

Στο έθιμο χρησιμοποιείται η ελληνική λέξη «Θέσχουρε» - Θεέ συγχώρεσε - προσαρμοσμένη στη βλάχικη πρόφορα και όχι η αντίστοιχη DUMLIARTU LU. Αυτό δημιουργεί ερωτηματικά για το συμβιβασμό, αφού στα πολύ παλιά χρόνια, η καθημερινή ομιλία, οι ευχές, τα κάλαντα των Χριστουγέννων και τα τραγούδια του γάμου ήταν βλάχικα. Ακόμη και το Ευαγγέλιο της Ανάστασης διαβάζονταν στη βλάχικη.

κη γλώσσα για καλύτερη κατανόηση, από το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων.

Το «Θέσχουρε» τελείται μόνο στο χωριό μας. Κανένα από τα γύρω βλαχόφωνα και μη χωριά δεν υιοθέτησε το έθιμο, αλλά ούτε και σε κάποιο άλλο σημείο του Ελλαδικού χώρου πραγματοποιείται. Από αυτό συμπεραίνουμε πως κάποιο συγκεκριμένο περιστατικό δημιούργησε την ανάγκη, ώστε μικρά παιδιά να ικετεύουν και να εύχονται τη συγχώρεση και την άφεση των αμαρτιών όπως γίνεται και στα μνημόσυνα της εκκλησίας.

Όμως το «Θέσχουρε» δεν υποκαθιστά τα μνημόσυνα. Στα μνημόσυνα μνημονεύονται και οι γυναίκες. Ακόμη οι νεκροί αναφέρονται με το βαπτιστικό τους όνομα, ενώ στο «Θέσχουρε» με το βαπτιστικό και το επίθετο.

Η μνημόνευση των ανθρώπων που έφυγαν είναι μια πανάρχαια και παγκόσμια συνήθεια. Στο «Θέσχουρε» η μνημόνευση των ονομάτων επαναφέρει στη μνήμη των χωριανών τον άνθρωπο που έφυγε πρόσφατα ή στο απώτερο παρελθόν. Υπενθυμίζει τα έργα του, την προσφορά του και συνδέει τα νέα παιδιά με το παρελθόν και την ιστορία του τόπου. Δημιουργεί τη συλλογική και ιστορική μνήμη, που βαθιά τυπώνεται στο νου και στην καρδιά και δεν ξεχνιέται ποτέ.

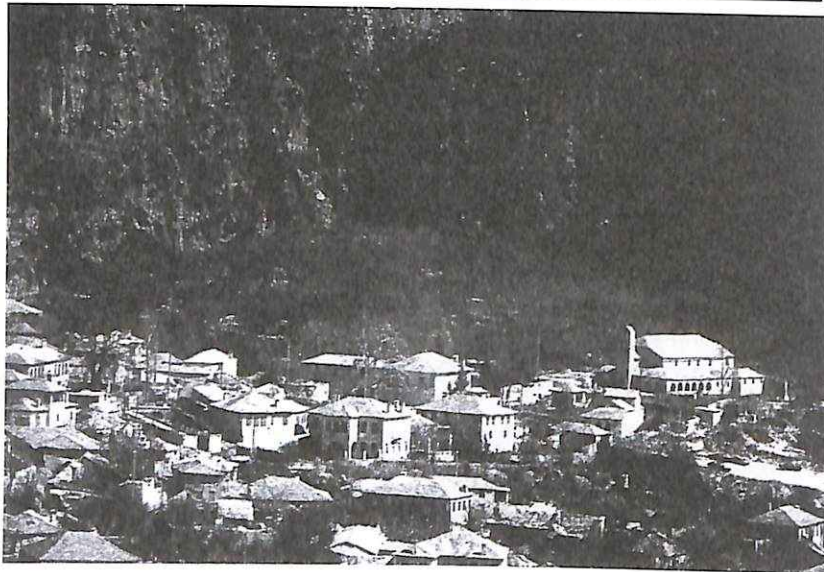
Μαθήτρια στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας, είχα πάρει μέρος αρκετές φορές στο «Θέσχουρε». Περίμενα, θυμάμαι, με αγωνία, με χαρά αυτές τις μέρες και για την παιδική μου αντίληψη η ομαδικότητα της τέλεσης του εθίμου ήταν γιορτή και ευχαρίστηση.

Πολλές φορές έβλεπα άντρες του χωριού, να κάθονται στον πλάτανο και συγκινημένοι να παρακολουθούν την εξέλιξη του «Θέσχουρε». Επίσης μαυροφορεμένες γυναίκες να κάθονται στις εξώπορτες των σπιτιών τους και να ξεσπούν σε λυγμούς στο άκουσμα κάποιου αγαπημένου ονόματος. Δεν μπορούσα τότε να καταλάβω και να εξηγήσω τη συμπεριφορά τους.

Πού να ήξερα, πώς να το φανταζόμουν, ότι πολλά χρόνια, δεκαετίες αργότερα, θα άκουγα κι εγώ το «Θέσχουρε» με συγκίνηση, με συναισθηματική φόρτιση και ποτάμι τα δάκρυα. Του χρόνου και της ζωής τα γυρίσματα!

Με τη φροντίδα του Μ.Ο.Σ. το έθιμο πραγματοποιείται και στις μέρες μας. Επειδή όμως δεν υπάρχουν μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο, αφού από χρόνια δεν λειτουργεί, το συνεχίζουν μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου που έρχονται στο χωριό για τις γιορτές του Πάσχα.

Έργα ανάπλασης στο Μονοδένδρι

Πανοραμική θέα του οικισμού από τη Γιαντίτσαρη

Στη μαγευτική θέση του χωριού Γιαντίτσαρη, όπου το αισθητικό δάσος με τις πελώριες λεύκες και τις αιωνόβιες βελανιδιές, κατασκευάστηκε πρόσφατα ένα ωραιότατο πάρκο, προσαρμοσμένο απόλυτα στον περιβάλλοντα χώρο. Ένα ξύλινο κιάσκι σε υπερυψωμένη πέτρινη βάση από συμμετρικές λαξευμένες πέτρες και περιμετρικά πέτρινα πεζούλια, που ορίζουν την πλακόστρωτη πλατεία. Όλα φτιαγμένα με το μεράκι έμπειρων μαστόρων. Φυτεύθηκαν καλλωπιστικά δένδρα και θα ακολουθήσει περίφραξη με ξύλινους πασσάλους για να μη σταθμεύουν αυτοκίνητα.

Οι επισκέπτες βρίσκονται ξαφνικά μπροστά στο αντίκρισμα της πανοραμικής θέας του γραφικού οικισμού, με τα μεγαλόπρεπα πέτρινα αρχοντικά, που τα τελευταία φαίνονται σαν να χάνονται στη χαράδρα του Βίκου. Το θέαμα όντως είναι μοναδικό.

Δίπλα ακριβώς από το Πάρκο περνάει ο αμαξιτός δρόμος με ασφαλτο που διχάζεται σε δύο σκέλη. Το δεξιό σκέλος οδηγεί

προς το κέντρο του οικισμού σε απόσταση 800 μ. και το άλλο σκέλος προς τα αριστερά, καταλήγει στο βορειοδυτικό άκρο, όπου βρίσκονται τα περισσότερα ξενοδοχεία και εστιατόρια. Από εκεί ο

δρόμος συνεχίζει προς την τοποθεσία Οξιά και το πέτρινο δάσος (απόσταση 6 χιλιόμετρα). Τη θέση της Γιαντίτσαρης εξάλλου, διάλεξαν και οι αρχαίοι πρόγονοί μας για να κτίσουν τον πρώτο μολοσσικό

οικισμό (5ο αιώνα π.Χ.), τα ερείπια του οποίου έφερε στην επιφάνεια η αρχαιολογική σκαπάνη στις αρχές της δεκαετίας του '90.

Ο αμαξιτός δρόμος περνάει ανάμεσα από το πάρκο και τον αρχαιολογικό χώρο τον οποίο μπορούν να γνωρίσουν οι επισκέπτες. Πολλά από τα αρχαιολογικά ευρήματα εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Δεύτερο σημαντικό έργο είναι η ανακατασκευή του γκαλντεριμιού στην τοποθεσία Οξιά στο τέρμα του αμαξιτού δρόμου, που σταθμεύουν τα αυτοκίνητα και καταλήγει στο χείλος της χάσκουσας χαράδρας του Βίκου κάτω από τα πόδια των επισκεπτών σε βάθος υπέρ τα 800 μέτρα.

Το θέαμα είναι μεγαλειώδες, που κόβει την ανάσα στο αντίκρισμά του. Τα έργα αυτά αναμφισβήτητα αναβαθμίζουν και προβάλλουν την περιοχή γεγονός που θα προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών, οι οποίοι καταφθάνουν καθημερινά στο Μονοδένδρι.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: ΜΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ...

Καραγκιόζης: μορφή ιδιαίτερα αγαπητή τη σύγχρονη εποχή στα παιδιά, σε παλιότερες όμως εποχές θέαμα που απευθύνονταν κυρίως στους μεγάλους. Γιατί το Θέατρο Σκιών είναι πολύ παλιό και έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις που σχετίζονται με την καταγωγή του. Η επικρατέστερη όμως εκδοχή θεωρεί δημιουργό του Καραγκιόζη τον Σεΐχ Κουστερί, που καταγόταν από την Προύσα (πέθανε στην Προύσα το 1366). Σύμφωνα με αυτόν τον θρύλο, λοιπόν, ο Χατζηαβάνης ήταν ο επιστάτης και ο Καραγκιόζης ο εργάτης στην κατασκευή ενός τζαμιού για τον σουλτάνο Ορχάν. Οι διάλογοί τους όμως ήταν τόσο διασκεδαστικοί, που οι υπόλοιποι εργάτες σταματούσαν την εργασία τους και τους παρακολουθούσαν. Ο σουλτάνος, μόλις πληροφορήθηκε την καθυστέρηση των εργασιών, διέταξε το θάνατο του Καραγκιόζη και του Χατζηαβάνη. Αργότερα βέβαια μετάνιωσε για την πράξη του και τότε ο Σεΐχ Κουστερί, για να τον παρηγορήσει και να τον διασκεδάσει, κατασκεύασε τις φιγούρες τους και αναπαριστούσε τους διαλόγους τους. Ένα μνημείο στην σύγχρονη Προύσα συμβολίζει τον τάφο του Καραγκιόζη και του Χατζηαβάνη.

Ο Καραγκιόζης δεν ήταν άγνωστος στην Ελλάδα πριν από την Απελευθέρωση από τους Τούρκους. Μάλιστα λέγεται ότι, τον καιρό που προετοιμάζονταν η επανάσταση του 1821, το θέατρο των Σκιών χρησίμευε σαν τόπος συνάντησης των αρχηγών της, που κατόρθωναν εκεί τα σχέδιά τους, για να μη τους υποψιαστούν οι Τούρκοι.

Η παλαιότερη μαρτυρία παράστασης Καραγκιόζη στον ελλαδικό

χώρο χρονολογείται το 1809 και τοποθετείται στην περιοχή των Ιωαννίνων. Ειδικά την εποχή του Αλή Πασά ο Καραγκιόζης ήταν πολύ διαδεδομένος στα Γιάννενα και τις νύχτες του Ραμαζανιού παιζόταν από σπίτι σε σπίτι, ακόμη και στο ίδιο το Σαράγι, γιατί ο Αλή Πασάς ευχαριστηνόταν να παρακολουθεί Καραγκιόζη και να διασκεδάζει με τα αστεία του. Οι πρώτοι Καραγκιοζοπαίχτες στα Ιωάννηνα ήταν Αθίγγανοι ή Εβραίοι. Για την περιοχή του Ζαγορίου δεν υπάρχουν δυστυχώς μαρτυρίες για κάποια παράσταση Καραγκιόζη εκείνη την εποχή.

Σιγά σιγά ο Καραγκιόζης διαδόθηκε, στην ελληνική πια γλώσσα, και αγαπήθηκε από όλους. Διατήρησε τα ίδια τεχνικά χαρακτηριστικά, απέκτησε όμως άλλο περιεχόμενο, εμπνευσμένο από την ελληνική παράδοση. Ο Καραγκιόζης, λοιπόν, συμβολίζει τον φτωχό, εξαθλιωμένο, πονηρό Έλληνα, που ζει στο περιβάλλον της Τουρκοκρατίας. Είναι καμπουρής, ξυπόλητος και ζει σε μια παράγκα, που είναι απέναντι από το σεράι (το παλάτι) του Βεζύρη. Γυναίκα του είναι η **Αγλαΐα**, που δεν εμφανίζεται στην σκηνή, αλλά η χαρακτηριστική γκρινιάρια φωνή της ακούγεται μέσα από την παράγκα. Είναι πάντα υπομονετική με τα καμώματα του Καραγκιόζη και πάντα έγκυος.

Έχουν οκτώ παιδιά, με μεγαλύτερο τον **Κολλητήρι**, που είναι η μικρογραφία του Καραγκιόζη. Φίλος του Καραγκιόζη είναι ο **Χατζηαβάνης**, που χαρακτηρίζεται από δουλοπρε-

πεια και κάνει συνήθως τα θελήματα του Πασά (πχ. τελέτης).

Θεός του Καραγκιόζη είναι ο **Μπάρμπα-Γιώργος** (πρόσωπο εμπνευσμένο από τους κλέφτες και τους αρματολούς), φουστανελοφόρος (με την ανάλογη προφορά), μεγαλόσωμος, δυνατός και γενικά αγριάνθρωπος.

Ο **Βεζύρης** (πρόσωπο με τα χαρακτηριστικά του Αλή Πασά) συμβολίζει την Τουρκοκρατία. Η **κόρη** του αποτελεί το αντικείμενο του πόθου του Καραγκιόζη. Φύλακας στο σεράι είναι ο **Βεληγκέας** που συνήθως χτυπάει τον Καραγκιόζη κάθε φορά που προσπαθεί να μπει μέσα.

Εκτός από αυτά τα βασικά πρόσωπα συμμετέχουν και δευτερεύοντες χαρακτήρες, όπως ο **Ζακυνθινός Σιρ Διονύσιος** (Νιόνιος), με έντονη επτανησιακή προφορά και Ιταλική παιδεία, που εμφανίζεται τραγουδώντας παραδοσιακά τραγούδια και είναι πάντοτε ενημερωμένος για τα δρώμενα, ευγενής και χαριτωμένος, ο μάγκας **Σταύρακας**, ο Μορφονιός, «μαμάκας», με τεράστια μύτη, που πιστεύει ότι είναι ωραίος και ο **Εβραίος**, έμπορος της Θεσσαλονίκης, πλούσιος, τσιγκούνης και πονηρός.

Τα θέματα των έργων του Θεάτρου Σκιών είναι συνήθως σκωπτικά-σατιρικά, για να προκαλέσουν γέλιο στους θεατές, κάποιες όμως φορές αναφέρονται και σε πραγματικά και σύγχρονα ζητήματα.

Το Θέατρο Σκιών πρωτοαντιμετώπισε σοβαρή κρίση περίπου το 1930. Αιτία ήταν ο οξύτατος συνα-

γωνισμός του θεάτρου και του κινηματογράφου, που τότε γεννιέται. Είναι η τέχνη του μέλλοντος με τις απεριόριστες δυνατότητες και είναι φυσικό να έχει την προτίμηση του κοινού. Τα θεατρικά μπουλούκια διατρέχουν την επαρχία θαμπώνοντας το κοινό με πλούσια σκηνικά, φαντασμαγορίες και βεντέτες. Ο Καραγκιόζης φαντάζει πολύ φτωχός και λίγος, οι ιστορίες του ξεπερασμένες, τα μέσα του πρωτόγονα. Ο συναγωνισμός είναι εξοντωτικός και τίθεται θέμα επιβιώσής του. Η επίπονη και επίμονη όμως προσπάθεια του αξιόλογου καλλιτέχνη **Ευγένιου Σπαθάρη** ξαναζωντάνεψε ευτυχώς τον λαϊκό μας ήρωα.

Στην εποχή μας η θεατρική αυτή παράδοση συνεχίζεται με ενδιαφέρον από διάφορους παίκτες σε όλη την Ελλάδα και οι θεατές εξακολουθούν να την δέχονται με μεγάλη αγάπη. Το Θέατρο Σκιών αποτελεί μια πολύτιμη πολιτιστική κληρονομιά, που δεν πρέπει να χαθεί, γιατί ο Καραγκιόζης είναι ο καθρέφτης της γνήσιας ελληνικής ψυχής.

Και αξίζει να αναφέρουμε ένα πολύ έξυπνο ανέκδοτο με πρωταγωνιστή τον αγαπημένο μας Καραγκιόζη:

Ο Καραγκιόζης κάνει τον πεθαμένο για να μην τον δειρί ο Πασάς. Ο Πασάς, λοιπόν, τον ρωτάει:

— Καραγκιόζη, ε Καραγκιόζη είσαι πεθαμένος;

— Ναι, του απαντά ο Καραγκιόζης, είμαι πεθαμένος.

— Καλά, του λέει ο Πασάς, μιλάνε βρε οι πεθαμένοι;

Και ο Καραγκιόζης του απαντά: — Στην Ελλάδα όχι μόνο μιλάνε, αλλά ψηφίζουν κιόλας!!!

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞ ΑΡΙΣΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟ ΖΑΡΟΠΟΥΛΟ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΔΝΕΪ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Η γιαγιά Μάρθα, ο Θανάσης και ο Ασπρούλης

Μια φορά κι ένα καιρό, ήταν μια γιαγιά και τη λέγανε Μάρθα. Είχε ένα μικρό εγγονάκι, που το λέγανε Θανάση. Οι γονείς του Θανάση εργαζόταν και η γιαγιά Μάρθα το μεγάλωνε. Ο Άθας, ήταν πολύ κλαψιάρικο μωρό. Ειδικά όταν τον τάζιζε ή του άλλαζες την πάνα του. Και τι δεν έκανε η γιαγιά του για να τον καταφέρει να τρώει και να πίνει το γάλα του. Χίλια δυο караγκιολίκια του έκανε. Αλλά τον τάζιζε. Είχε και άλλη γιαγιά ο Άθας. Τη Μαρία και τον παππού Χρήστο. Μένανε μακριά κι ερχόντουσαν μόνο δύο φορές την εβδομάδα, γιατί ο παππούς ήταν γερούτσος και δεν μπορούσε να πηγαίνει κάθε μέρα. Χαιρόταν η ψυχούλα του που έβλεπε και άλλα πρόσωπα στο σπίτι του. Σιγά σιγά με τα χατίρια που του κάναμε και τα τραγούδια της γιαγιάς Μαρίας, άρχισε να μας αγαπάει και όταν φεύγαμε τα μουτράκια του παίρναν κλαψιάρικη όψη.

Όταν έγινε εννέα μηνών, άρχισε να κάνει θούμπες και να μπουσουλά οπισθεν. Τότε η γιαγιά Μάρθα, του έφερε ένα κουνελάκι, άσπρο σαν το χιόνι. Το λέγαμε Ασπρούλη. Τον είχε η γιαγιά στην ποδιά της, μα πού να ζυγώσει ο Άθας. Έβαλε τα κλάματα. Το φοβόταν, μα και αυτό φοβόταν εμάς. Του κάναμε μια φωλίτσα για να κοιμάται το βράδυ και την ημέρα γύριζε όλη την αυλή του σπιτιού και έτρωγε πρασινάδες. Ο Θανάσης από μακριά, το χαιρότανε. Όσπου μια μέρα η γιαγιά Μάρθα κατέβασε τον Άθα στην αυλή και αυτός μπουσούλαγε. Μέρα με την ημέρα, αφού ήταν και τα δύο τετράποδα, ανταμώνανε. Μόνο με τον Άθα, το κουνελάκι, (ο Ασπρούλης) έτρωγε ψωμί, το ίδιο και ο Θανάσης. Λοιπόν η γιαγιά Μάρθα, έκανε μία σκέψη. Την επομένη το πρωί πριν ο Θανάσης πάρει το φαγητό του και πριν ταΐσει το κουνελάκι, έβαλε σε ένα καθαρό πιάτο, μικρά κομματάκια ψωμί, στο ίδιο σημείο που έβαζε στον Ασπρούλη... Η γιαγιά κατέβασε τον έγγονο στην αυλή και αυτή

γύρισε και κάθισε στη βεράντα. Σε λίγη ώρα... ο Θανάσης και ο Ασπρούλης τρώγανε μαζί... Ο Άθας με το ένα χέρι έτρωγε και με το άλλο έδινε στον Ασπρούλη...

Γίνανε αχώριστοι φίλοι. Αγκαλιές και φιλία... όρκους φιλίας... Στο διάστημα αυτό, ο Άθας είχε μάθει μερικές κουβεντούλες. Μαμά, μπαμπά, παππού και μερικές ακόμη... Αλλά τις έλεγε, όταν αυτός ήθελε... Το σπουδαιότερο... Έτρωγε πιο εύκολα και είχαν σταματήσει τα κλάματα... Ήταν όλο αγάπες... Μια μέρα ο Ασπρούλης, είπε στον Θανάση, (στη δικιά τους

πόν, του είπε ο Ασπρούλης. Θα πάμε; Ο Άθας είπε: Εγώ δεν μπορώ να πηδήξω το φράχτη. Και ο Ασπρούλης του είπε: Μη σε νοιάζει... Άστο σε μένα. Εγώ έχω στα πόδια μου γερά νύχια και κάνω τρύπες. Θα περάσουμε κάτω από το φράχτη. Σε λίγη ώρα η τρύπα ήταν έτοιμη. Ο Ασπρούλης ήταν όλο χαρές... Μπαινόβγαине και φώναζε και τον Άθα... Έλα δεν είναι κανείς και θα παίξουμε οι δυο μας... Ο Θανάσης όμως δεν χωρούσε στην τρυπούλα. Και εκεί που έτρεχε και φώναζε τον Άθα ο Ασπρούλης, ακούστηκε ένα γαβ γαβ αγριεμένο, λίγη φασαρία

γλώσσα)... Άκου, στο διπλανό σπίτι είναι πολλά παιδάκια και παίζουν και γελάν... Πάμε κι εμείς; Ο Θανάσης του είπε: Είναι κι ένα γαβ γαβ...

Πού να καταλάβει ο Ασπρούλης τι ήταν το γαβ, γαβ... Για τον Άθα όμως ήταν το σκυλάκι και η γιαγιά Μάρθα του το έλεγε γαβ, γαβ... Λοι-

και μετά απόλυτη ησυχία... Η ψυχούλα του Θανάση σφίχτηκε, μα δεν μπορούσε να καταλάβει τι έγινε... Περίμενε ώρες... ημέρες... Ο Ασπρούλης το φιλάρακι, χάθηκε... Απαρηγόρητος ο Θανάσης. Το μόνο που μπορούσε να πει, ήταν πάει... Όταν ο παππούς τον επισκέπτονταν, πήγαινε στην αγκαλιά του και

του ζητούσε επίμονα να πάνε στην αυλή να ψάξουν για το κουνελάκι. Αυτό μπουσουλώντας και ο παππούς πίσω του... Ο Άθας χωνόταν κάτω από τα λουλούδια και τα δενδράκια της αυλής, ψάχνοντας για τον Ασπρούλη.

Ο παππούς τον έπαιρνε στην αγκαλιά του και τον παρηγορούσε γεμίζοντάς τον φιλάκια. Ο Άθας έλεγε.... παππού ούου πάει... και βουρκώναν τα ματάκια του. Μια μέρα η γιαγιά Μάρθα, του έφερε μια κοτούλα για παρηγοριά... Την αγάπησε και την κοτούλα ο Άθας... Όταν όμως η κότα πήγαινε στο πιάτο μ' εκείνη τη μυτάρα της και χτυπούσε το πιάτο τοκ-τοκ... ο Άθας... αναπηδούσε το κορμάκι του...

Όσπου μια μέρα η γιαγιά έγινε έξω φρενών... Γύρω από το πιάτο, ήταν πολλές κουτσουλίες και ο Θανάσης μπουσουλώντας, τις σφουγγαριζε... Το βράδυ έγινε οικογενειακό συμβούλιο. Κατηγορούμενος η κοτούλα. Την καταδίκασαν ομόφωνα σε θάνατο δι' αποκεφαλισμού. Την άλλη μέρα, μύριζε η γειτονιά στιφάδο...

Για το Θανάση η αυλή πλέον δεν είχε νόημα. Όλο πίκρες ήταν. Και έτσι όταν πήγαινε ο παππούς, έτρεχε με τα τέσσερα, σήκωνε τα όμορφα χεράκια του, να τον πάρει αγκαλίτσα. Παππού ού ου ου... ΑΤΑ... Μπορούσε ο παππούς να μη του κάνει το χατίρι; Μπορούσε ο παππούς να πει ΟΧΙ; Περπατούσαν αγκαλιά και με προσοχή, μη σκοντάψει και πέσει και χτυπήσει η λατρεία του...

Ο παππούς του σιγοτραγουδούσε στ' αυτάκι του: ΗΡΘΕΣ ΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ ΜΟΥΦΕΡΕΣ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΚΑΡΤΕΡΟΥΣΑ...

Κι ένα δάκρυ χαράς κύλησε από τα γέρικα μάτια του παππού...

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΗΣΥΧΙΑ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΟΡΕΣΤΗ ΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΩΛΤΣΗΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

«Στις 10 Νοεμβρίου, και ύστερα από κοπιαστικό, σχεδόν ολοήμερο ταξίδι, πρωταντίκρυσσα τη Μαθητική Εστία του Τσεπελόβου. Ήταν ένα σκουρόχρωμο, πέτρινο, «βαρύ» κτίσμα και εναρμονιζόταν απόλυτα με το φυσικό περιβάλλον και τον οικισμό.

Στο ευρύχωρο εστιατόριο ασχολούνταν με κάτι κουρτίνες δύο νέες γυναίκες: Η γνωστή μου από τα παλιά Ξακουστή Μαντάλου και η καινούργια μου προϊσταμένη Μαριάνθη Τσακμάκογλου, μια κοπέλλα με εντυπωσιακή, αρχοντική θωριά. Με καλοδέχτηκαν, η Ξακουστή με τη γνωστή θέρμη και εκδηλωτικότητα της, η προϊσταμένη με συγκρατημένο τρόπο, αλλά με ολοφάνερη ευγένεια, καλοσύνη και φιλοφροσύνη, που υποδήλωναν, μεταξύ άλλων, την κατγωγή της: Η Μαριάνθη είναι ομογενής από την Πόλη!

Κάποια στιγμή γνώρισα και τον σύζυγο της Μαριάνθης, τον Γιαννιώτη Γιώργιο Σιαφάκα, ένα λεβέντη, έναν άνθρωπο του Θεού.

Οι συνάδελφοι, όλοι ντόπιοι, είχαν τα χαρακτηριστικά του Τσεπελοβίτη: Μετρημένοι, λιγόλογοι, αυστηροί. Έτσι διαμόρφωσε το χαρακτήρα και την ιδιοσυγκρασία τους η σκούρα πέτρα... Αλλά βεβαίως ήταν φιλότιμοι, φιλόξενοι, φιλικοί.

Η ένταξη, λίγο αργότερα, στη δύναμη του Προσωπικού του ανοιχτόκαρδου Γιώργου Σιαφάκα (ενός γεννημένου παιδαγωγού) άλλαξε φανερά το κλίμα, προς μεγάλη χαρά των παιδιών.

Τα παιδιά μας ήταν όμορφα, ευγενικά, πειθαρχημένα και υπάκουα, αλλά επίσης μετρημένα και λιγόλογα. Στα «χέρια» κυρίως του Γιώργου και της Μαριάνθης, αλλά και στα δικά μου, αφού ζούσα ανάμεσά τους, απόκτησαν μian επίκτητη κοινωνικότητα και συντροφικότητα, μian αρμονία στην κοινή τους ζωή κάτω από τη φιλόξενη στέγη της Εστίας, έβγαλαν προς τα έξω συναισθήματα όπως ο αμοιβαίος σεβασμός και ο αλτρουισμός. Είχαν βεβαίως ήδη σωστή αγωγή από τα σπίτια τους, αλλά και η ικανότητά μας να εναλλάσσουμε κατά περίπτωση την επιείκεια με την αυ-

Ο Γιώργος ήρθε τον Νοέμβρη του 1983 στην Μαθητική Εστία του Τσεπελόβου σαν υπάλληλος του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας και ανέλαβε την διαχείριση. Στην τριετία 1983-1986 είχαμε την τύχη να τον γνωρίσουμε και να μας τιμήσει με την φιλία του. Φίλοι του ο υπογράφων, ο Γρηγόρης Γ. Ράπτης, ο Πλάτων Ράπτης κι άλλοι καπεσοβίτες. Ιδιαίτερες σχέσεις φιλίας και εκτίμησης ανέπτυξε με τα «Ραφτέλια», που φοιτούσαν τότε στο Γυμνάσιο Τσεπελόβου. Ο Δημήτρης, ο Ηλίας, ο Γιώργος κι ο Θωμάς έχουν να πουν πολλά για τον Νώλτση. Φίλος και κηδεμόνας και σύμβουλος. Εμείς οι μεγαλύτεροι απολαμβάνουμε την κουβέντα του ανάμεσα στα τσιπουράκια, όταν έρχονταν στο Καπέσοδο για να ξεφύγει απ' την απομόνωση και τη μοναξιά του Τσεπελόβου, αλλά κι όταν τον επισκεπτόμασταν εμείς οι καπεσοβίτες. Ο Νώλτσης εξέδωσε φέτος στην Κατερίνη διθλίο με τίτλο «Από μνήμης και από καρδιάς». Πρόκειται για αυτοβιογραφία των χρόνων που υπηρέτησε στο Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Απ' το Τσεπέλοδο έφυγε την Άνοιξη του 1986 για τον Πεντάλοφο Κοζάνης, αλλά η τηλεφωνική επικοινωνία συνεχίστηκε. Απόσπασμα απ' το διθλίο του και ειδικότερα την θητεία του στο Τσεπέλοδο δημοσιεύουμε παρακάτω.

Απόστολος Ντιναλέξης

στηρότητα και να δείχνουμε την αγάπη μας στο ορθό μέτρο συνέβαλε στην διαμόρφωση και εμπέδωση ενός ωραίου, ζεστού, οικογενειακού κλίματος στο κοινόβιο. Εννοείται ότι προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών δεν αντιμετωπίσαμε ποτέ.

Πέρα από την ανέφελη και αρμονική συνεργασία μας με τη Μαριάνθη και τον Σιαφάκα, κάτι άλλο που χαρακτήριζε τη σχέση μας ήταν και η κοινή προσπάθεια να νικήσουμε την απομόνωση και τη μοναξιά του Τσεπελόβου. Περνούσαμε βέβαια πολλές ώρες μαζί στο σπίτι τους και κοντά στα παιδιά, αλλά νιώθαμε και την ανάγκη της επικοινωνίας με τον έξω κόσμο. Η κοινωνική ζωή στο χωριό ήταν υποτονική ως άγνωστη και τα

μαγαζιά όλα κι όλα ήταν τρία κλασικά παντοπωλεία – καφενεία και το «ταβερνάκι» του μπαρμπ' Αλέξη, ένα παράπηγμα τέσσερα επί τέσσερα, που σέρβιρε σκέτα σουβλάκια και ρετσίνα ΚΑΜΠΑ. Εκεί λοιπόν πηγαίναμε τα Σαββατόβραδα και διασκεδάσαμε. Α ναι, ήταν και ο ξενώνας του Φάνη, που μας μαγείρευε κατόπιν παραγγελίας.

Έλεγα για την κοινωνική ζωή στο χωριό. Τα σπίτια άνοιγαν μόνο στις ονομαστικές γιορτές. Μετά την εκκλησία περνούσαν για το κέρασμα και τις ευχές, χάρια οι άντρες, χάρια οι γυναίκες... Με την ευκαιρία: Οι γυναίκες δεν διέσχιζαν ποτέ την πλατεία (το μεσοχώρι), αλλά περνούσαν από τα στενά, από σεβασμό στους γέροντες! Αυτό

ίσχυε και για την Τσεπελοβίτισσα Διευθύντρια του Γυμνασίου. Μάλιστα. Και επειδή το ένα φέρνει το άλλο: Αν χανόταν νέος άνθρωπος, οι άρρενες συγγενείς του, ακόμα και τα ξαδέρφια του, άφηναν γένια και φορούσαν μαύρο πουκάμισο για πολλά χρόνια. Όσο για τις γυναίκες, για κείνες είχε τελειώσει οριστικά η ζωή.

Οι συνθήκες της δουλειάς μας, ιδιαίτερα τους ατελειώτους μήνες του χειμώνα, ήταν πολύ δύσκολες:

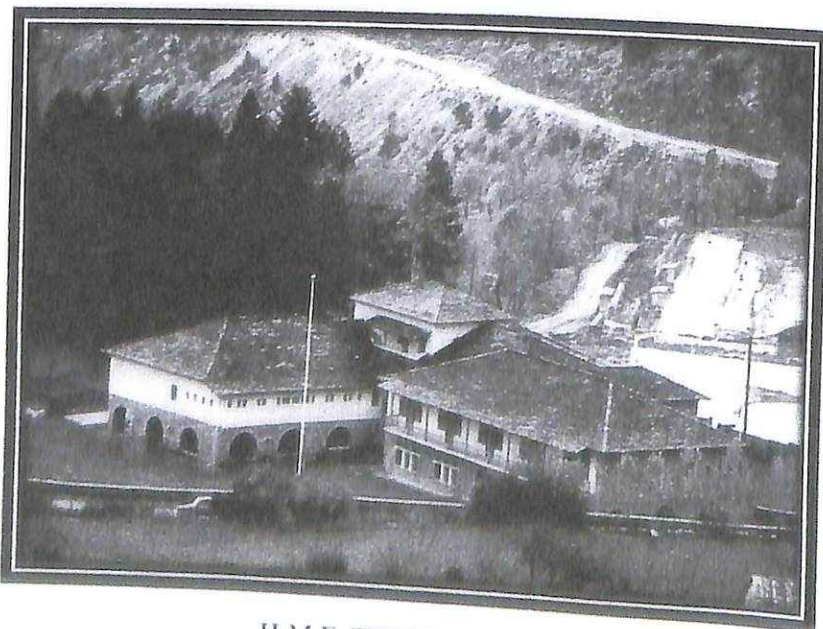
Δύο φορές το μήνα κατεβαίναμε για προμήθειες στα Γιάννενα με το αγροτικό του καλού συναδέλφου Παντελή Τάγκα, που ήταν ταυτόχρονα λίγο υδραυλικός, λίγο ηλεκτρολόγος, λίγο θερμαστής, λίγο εργάτης, λίγο επόπτης και μόνιμο μέλος της Επιτροπής Αγορών. Έπρεπε σ' ένα πρωινό να πάρουμε λεφτά από την Τράπεζα, να κάνουμε «έρευνα αγοράς», να ψωνίσουμε τα τρόφιμα και τα αναλώσιμα βεβαίως με τιμολόγια, να τα φορτώσουμε και να τα ανεβάσουμε στα 1.150 μέτρα του Τσεπελόβου, 50 χιλιόμετρα δρόμο, όλο στρόφες, και σε παγωμένο οδόστρωμα. Η χαρά των παιδιών ήταν να βοηθούν στο ξεφόρτωμα και να ταξινομούν τα αγαθά στα ψυγεία και στις αποθήκες.

Πόσες φορές δεν φάγαμε φρυγανιές αντί για ψωμί γιατί ο δρόμος ήταν κλειστός...

Σ' εκείνες τις δυσκολίες είχαμε την συμπαράσταση και την παρηγοριά ενός καλού συναδέλφου, που μας σκεφτόταν και μας στηρίζει με τα συχνά τηλεφωνήματά του και με την έγνοια και τη στοργή του, του αξέχαστου Οδυσσέα Ανδρέου, Διευθυντή της ΜΕ Δολιανών (στον κάμπο!). Δεν ήταν μόνο φίλος, ήταν προπάντων δάσκαλος.

Να μην ξεχάσω τις δύο μεγάλες μας εκδρομές, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη. Ήταν τότε που τα περισσότερα παιδιά μας πρωτοείδαν τη θάλασσα...

Καταλαβαίνετε το δέσιμό μας σε κείνες τις συνθήκες; ΑΓΑΠΗ – ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Ο ένας για όλους και όλοι για τον ένα».

Η Μ.Ε. ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

100 χρόνια
ελεύθερα Γιάννενα

PIZAPEIO IDRYMA
RIZARIOS FOUNDATION

Στη διάρκεια των πολιτιστικών εκδηλώσεων για την εκατονταετηρίδα από την απελευθέρωση της πόλης των Ιωαννίνων, ξεχωριστή θέση είχε η διοργάνωση από το Ριζάριο Ίδρυμα σε συνεργασία με το Δήμο Ιωαννιτών της φωτογραφικής έκθεσης με τον τίτλο **ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1913-2013**.

«Ένας ιστορικός περίπατος στην πόλη». Τα εγκαίνια της εν λόγω έκθεσης έγιναν στις αρχές του περασμένου μήνα Απριλίου στη Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων.

Η έκθεση περιελάμβανε έργα καταξιωμένων καλλιτεχνών του είδους, που αφηγούνται την ιστορία της πόλης των Ιωαννίνων και της γύρω περιοχής στη διάρκεια των εκατό χρόνων.

Ήταν όντως μια ωραία πρωτοβουλία του Ριζαρείου Ιδρύματος, όπως πολύ γλαφυρά αναφέρει ο Πρόεδρος του κ. Χρήστος Μασσαλάς στην ανακοίνωση στο διπτυχο, που μοιράζονταν στους επισκέπτες της έκθεσης για την καλύτερη ενη-

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1913-2013 Ένας ιστορικός περίπατος στην πόλη

μέρωσή τους. «Το πολυμελές Συμβούλιο, που έχει την ευθύνη διοίκησης του, ακολουθεί με θρησκευτική ευλάβεια το πνεύμα των Ευεργετών, για προσφορά στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό και γενικά το κοινό καλό.

Η λαμπρή ιστορία του που μας αναγκάζει να σκεφτόμαστε το πώς θα προσεγγίζουμε το παρελθόν. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του συμμετέχει στον εορτασμό για τα εκατό χρόνια από την απελευθέρωση της πόλης των Ιωαννίνων με ένα ιστορικό περίπατο στην πόλη.

Οι δημιουργίες που βρίσκονται γύρω σας, προτείνουν να προσεγγίσουμε το μέλλον ξεκινώντας από το παρελθόν. Το εκτιθέμενο φωτογραφικό υλικό είναι έργο καταξιωμένων δημιουργών, που αφηγούνται την ιστορία της πόλης και της γύρω περιοχής... Τα στοιχεία «της αφήγησης» είναι εκεί παρόντα, αποτυπωμένα, υπολανθάνοντα ίσως, αλλά με τη σιγουριά ή καλύτερα το προνόμιο της διάρκειας, αν όχι της αιωνιότητας. Είναι εκεί και βεβαιώνεται «πως δεν χάνεται η ζωή τόσο εύκολα», όπως θα έλεγε ο Σεφέρης. Είναι εκεί και προσφέρουν γενναιοδωρα σε όσους κυρίως δεν αφήνονται στις πρώτες εντυπώσεις που συνήθως είναι βορά μιας φευγαλέας και βραχύβιας νοσταλγίας ή ενός εξωραϊσμένου άλλοτε. Αλλά που επιμένουν στην ακινητοποιημένη αυτή εικόνα να διαβλέψουν την παλλόμενη ζωή που άλλοτε έσφυζε στο χώρο αυτό.

Ευχάριστα νέα από το Κουκούλι

Θα σωθεί επιτέλους το μοναδικό αρχοντικό, το αρχοντικό του Πλακίδα

πατρικό σπίτι του αείμνηστου παππού της Ευγενίου Πλακίδα, η δε Ειρήνη δεσμεύτηκε πάνω στη σωρή της αδελφής της ότι θα εκτελέσει την εντολή της.

Είμαστε σίγουροι ότι η Ειρήνη θα εκτελέσει την εντολή της αείμνηστης αδελφής της Ευγενίας, και θα συμβάλλει και αυτή να τελειώσει η επισκευή του αρχοντικού.

Ερχόμαστε ξανά στο θέμα μας. Αφού αποκτήσαμε την κυριότητα, κανονικά με συμβόλαιο, έπρεπε να εγκριθεί η δαπάνη για την επισκευή και αποκατάσταση του αρχοντικού. Να μπει σε κάποιο πρόγραμμα χρηματοδότησης του Υπουργείου Πολιτισμού. Για να γίνει αυτό έπρεπε να δοθεί η χρήση και η δούλεια σε κάποιο κρατικό φορέα.

Σαν τέτοιον επιλέξαμε τον Δήμο Ζαγορίου, στον οποίο δώσαμε την χρήση και την δουλειά για 25 χρό-

Να δουν αυτά που μηνύουν, αλλά κυρίως προμηνύουν «...πως έχει ο θάνατος δρόμους ανεξερεύνητους και μια δική του δικαιοσύνης».

(Γ. Σεφέρης)

Σα Ζαγορίσιοι αισθανόμαστε ιδιαίτερη ικανοποίηση γι' αυτή την εκδήλωση του Ριζαρείου Ιδρύματος, την οποία και ο Δήμαρχος Ιωαννίνων Φίλιππος Φίλιος χαρακτήρισε ένα σημαντικό γεγονός από τις εκδηλώσεις για τον εορτασμό των 100 χρόνων από την απελευθέρωση της πόλης μας, τονίζοντας παράλληλα τη μεγάλη συνε-

γασία του Δήμου με ένα Ίδρυμα με πολύχρονη και πολύπλευρη προσφορά στον τόπο μας. Η λειτουργία του, ως γνωστόν, άρχισε το 1841 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Δίκαια αξίζουν συγχαρητήρια σε όσους συνέβαλαν στη διοργάνωση της έκθεσης αυτής, ιδιαίτερα στους καλλιτέχνες φωτογράφους, που με τα έργα τους κόσμισαν τις αίθουσες της Δημοτικής Πινακοθήκης σκιαγραφώντας το προφίλ της πόλης την τελευταία εκατονταετία. Η έκθεση θα είναι ανοιχτή ως τις 31 Μαΐου και όσοι δεν προλάβουν να την επισκεφτούν, δίνουμε ραντεβού το μήνα Αύγουστο στο Μονοδένδρι όπου θα μεταφερθεί η έκθεση και θα έχουμε την ευκαιρία να την απολαύσουμε.

Σάββας Θεοδώρου

Ένα σχόλιο της ΛΟΥΚΙΑΣ ΤΖΑΛΛΑ στην εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ»

Τόσο εύκολα ξεχνούμε;

Το Σάββατο το απόγευμα έγιναν τα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας στη Δημοτική Πινακοθήκη «Ένας περίπατος στην πόλη» που συνδιοργάνωσαν ο Δήμος Ιωαννιτών και το Ριζάριο Ίδρυμα. Πραγματικά ο επισκέπτης περιδιαβαίνοντας την έκθεση αισθάνεται ότι κάνει μια βόλτα στα Γιάννενα παλιά και νέα. Γνωστοί φωτογράφοι που άλλοι βρίσκονται εν ζωή και άλλοι όχι, απεικονίζουν μέσα από το φακό και ανθρώπους της αγαπημένης πόλης. Και καθώς η έκθεση φέρνει το όνομα του Ριζαρείου ως διοργανωτή, θα περίμενε κανείς να ακούσει έστω μια μικρή αναφορά στο όνομα ενός σπουδαίου ανθρώπου του Ζαγορίου που συνέδεσε το όνομά του με το Ριζάριο Ίδρυμα, όσο κανένας άλλος. Κι εμείς απομείναμε να περιμένουμε, αλλά εις μάτην. Πού είναι ο Άγγελος Κίτσιος; Ποιος να το περίμενε ότι ούτε ο δήμαρχος της πόλης ως παλιός Γιαννιώτης δεν θα τον ανέφερε, έστω τιμής και μνήμης ένεκεν. Εκεί που διαβάζονταν η ομιλία του νυν προέδρου του Χρήστου Μασσαλά, τόσο δύσκολο ήταν να αναφερθεί το όνομά του; Τη ζωή του έδωσε για το Ίδρυμα και το Μονοδένδρι.

Τόσο εύκολα ξεχνούν οι άνθρωποι και μάλιστα προσωπικότητες σαν αυτές του Άγγελου;

κυνηγάμε για 10 χρόνια, με αποτέλεσμα το κτήριο να πάθει ανυπολόγιστες ζημιές. Επί τέλους μετά από τόσους αγώνες ήρθε η δικαιοσύνη.

Εγκρίθηκε η πίστωση για 150 χιλιάδες ευρώ σε πρώτη φάση, για να γίνει η επισκευή του κτηρίου και μετά θα φροντίσουμε να βγει συμπληρωματική πίστωση για την αποπεράτωση των εργασιών.

Είμαστε βέβαιοι ότι ο Περιφερειάρχης κ. Καχογιάννης και η αντιπεριφερειάρχης κ. Καλογιάννη μαζί με τον Δήμαρχό μας κ. Παπαναστασίου θα φροντίσουν, όπως και μέχρι τώρα να ξεκινήσει η δημοπρασία, να αναλάβει τις εργασίες ένας καλός έμπειρος εργολάβος και να τελειώσει η επισκευή και αποκατάσταση του μοναδικού αυτού μνημείου.

Τότε κι εγώ, βλέποντας ότι οι αγώνες, είκοσι χρόνων, δεν πήγαν χαμένοι θα μπορώ να πω:

«Νυν απολύεις... γιατί είδα τις προσπάθειές μας δικαιωμένες».

Γιάννης Βακόμης
Κουκουλιώτης-Ζαγορίσιος

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Κική Στάρρα - Κοκκινάκη

Κεραυνός εν αιθρία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το θλιβερό γεγονός που βρήκε την κοινωνία του χωριού μας Πάπιγκου. Δύο καλοί μας άνθρωποι, ένα χαρισματικό ζευγάρι, η Κική και ο Χάρης δεν υπάρχουν πια.

Στις 25/2/2013, σ' ένα όμορφο δρόμο των Αθηνών που διαβαίνουν ευτυχισμένοι, περνούσε ο Χάρης παγανιά με το δρεπάνι του θανάτου οπλισμένο στο χέρι, τους έκοψε το νήμα της ζωής.

Ένα πολυαγαπημένο ζευγάρι, καμάρι του χωριού μας. Την Λυγερή Κική Στάρρα και τον λαμπρό σύζυγό της Θεοχάρη Κοκκινάκη.

Η Κική Στάρρα κόρη του Κλεάρχου και της Δέσποινας, ένα ξεχωριστό πλάσμα με λεβέντικη κορμοστασιά, ιδιαίτερη ομορφιά, γλυκύτατη, ευγενέστατη, με ένα σπιθηροβόλο βλέμμα, με ευφράδεια λόγου, με χαρακτηριστική οικειότητα. Κέρδιζε αμέσως τον σεβασμό και εκτίμηση του συνομιλητή, πολυμαθής, λάτρης της ιδιαίτερης πατρίδας της το Πάπιγκο, ενθουσιώδης, κέρδιζε πάντοτε την αγάπη και συμπάθεια στις εκδρομές, στις εκδηλώσεις με τους συλλόγους του χωριού και αποδήμων, τις επιδόσεις της για τις τέχνες, στις σχέσεις της με το ωραίο φύλο του χωριού μας. Όλες την υπεραγαπούσαν και θρηνούνε το χαμό της.

Είχε την τύχη να παντρευτεί ένα λαμπρό παληκάρι, τον Χάρη Κοκκινάκη, από τον Ψηλορείτη, παρόμοιων χαρισμάτων, άνθρωποι χαρούμενοι, γελαστοί, αγαπητοί σε όλους μας, ιδανικό ζευγάρι. «Βρήκε ο Ψηλορείτης την Τύμφη και έχτισε φωλιά στο απίθανο Πάπιγκο».

Η πατρίδα μας αισθάνεται φτωχότερη μετά την απώλεια των αγαπημένων αδελφών. Ευχόμεθα να είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που τους σκεπάζει. Η μνήμη της θα είναι αιωνία.

Α.Τ.

Νίκη Βραγκιαλή-Νούση

Έφυγε κι η τελευταία από τις τρεις τρισχαριτωμένες Πανωσουδενιώτισσες αδελφές, τις Βραγκελοπούλες. Για τη γελαστή γειτονοπούλα και φίλη μου Νίκη, που αφού έμαθε ταπαιτολογία στη Λαμπριάδαιο έγινε δασκάλα της τέχνης σε πολλές σχολές. Για την ακούραστη Νίκη της δημιουργίας. Για την μερακλού και νοικοκυρά Νίκη που πλάι στον καλό της Θεόφιλο έκανε μια εξαιρετική οικογένεια με

τις δυο της κόρες τη Σοφία και τη Σωτηρία, πανάξιες σαν αυτή. Ευτύχησε να χαρεί δύο εγγονούλες από τη Σωτηρία της και τον Άγγελο. Ήπια το ποτήρι του χαμού των δύο αδελφών της, της Σοφίας και της Λίτσας, που έφυγαν η μία πίσω απ' την άλλη στον ανθό της νιότης τους.

Χτυπημένη η Νίκη από ανίατη αρρώστια πάλεψε χρόνια παλληκαρίσια στην αναπηρική πολυθρόνα με το κλαρίνο του Καψάλη απ' το πρωί, στο κασετόφωνο, γιατί ήταν λεβέντισσες γεμάτες ομορφιά και νιάτα κι οι τρεις. Όσπου το κουρασμένο κορμί της δεν άντεξε κι ας πετούσε για ζωή η καρδιά της. Και άφησε μισοτελειωμένο το σπίτι της. Έφυγε ανάμεσα στην οικογένειά της ευτυχισμένη. Κι έμεινε η μάνα η έρμη Όλγα να μοιρολογάει σαν την κουκουβάγια. Ας βουβάθηκε όμως το Βραγκιαλάτικο. Οι κόρες σου και οι εγγονές σου θα το ξαναγεμίσουν.

Δεν θα σε ξεχάσω γειτονοπούλα μου κι ανοίγοντας το παραθύρι θα σας φωνάξω όπως παλιά... Ο γείτονάς μας ο Άη-Γιώργης ας δώσει παρηγοριά στους δικούς σου αγαπημένη Νίκη.

Ελένη Δούβλη

Δημήτρης (Τζίμης) Χατζής

Έφυγε στα 81 του χρόνια ο γνωστός ρέκτης επιχειρηματίας Δημήτρης Χατζής που σκάλισε με τον πατέρα του, πάνω στο μπρούτζο και στο ασήμι, ένα κομμάτι της ιστορίας των Ιωαννίνων. Ο Τζίμης με το «ΖΑΓΟΡΙ μας» είχε πολύχρονο δεσμό –συνδρομητής από την ίδρυση του– σύζυγος της ζαγορίσιας από τους Ασπραγγέλους Μάγδας Γκιζά και φίλος όλων μας ιδιαίτερα με το Βασίλη Τζιόβα, συμμαθητή του στη Ζωσιμαία Σχολή και τον ιδρυτή του Περιοδικού μας αείμνηστο Κίμωνα Κυριαζή. Στη σύζυγό του τα παιδιά του και όλους τους δικούς του τα πιο θερμά μας συλλυπητήρια.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΣΚΑΜΝΕΛΙ. Δύο ακόμα συγχωριανοί από την παλιά εκείνη γενιά των Σκαμνελιτών έφυγαν πρόσφατα για πάντα από κοντά μας.

Τάκης Δώδος

– Σκαμνελίτης που ζούσε στα Γιάννενα αλλά με την καρδιά και το μυαλό πάντα στο χωριό.

Ήπιος από χαρακτήρα, πάντα συγκαταβατικός, διαλακτικός κι αγαπητός στην επικοινωνία του. Μερακλής και χορευταράς στα νιάτα του, μελαγχολικός, τελευταία.

Ελένη Φραγκούλη - Τζουριάδη

– Η ΕΛΕΝΗ, η κόρη του κυρ-Θεοφάνη Φραγκούλη, η σύζυγος του Λευτέρη Τζουριάδη, που κι αυτή ζώντας στα Γιάννενα, το Σκαμνέλι κουβαλούσε, πολύτιμο φυλαχτό στην καρδιά της. Ψυχή της το χωριό. Φιλότιμη, πάντα με τον καλό το λόγο, τη φιλοξενία και το ζεστό ενδιαφέρον για όλους και για όλα στο χωριό. Νους και καρδιά το Σκαμνέλι, οι Σκαμνελιώτες.

Ο σύνδεσμος των Σκαμνελιωτών μετρώντας μία-μία τις απώλειες των παλιότερων συγχωριανών μας, θυμάται τον καθένα τους και λυπάται.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους, συγγενείς του Τάκη, παιδιά κι εγγόνια της ΕΛΕΝΗΣ και του ΛΕΥΤΕΡΗ.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου Σκαμνελιτών

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ
Νέος Επιστήμονας
Συγχαρητήρια

– Ο πρώτος από τα επτά εγγόνια μας Δημήτρης Μπίτσας του Άλκη και της Δέσποινας, πιστοποιημένος γενικός γιατρός, διορίστηκε στο περιφερειακό Ιατρείο Βροσύνας, του Κέντρου Υγείας Βουτσάρ, γενικός γιατρός επί θητεία για πέντε χρόνια με βαθμό Επιμελητή Β'. Θερμά συγχαρητήρια. Οι ευχές μας τον συνοδεύουν πάντα για λαμπρή σταδιοδρομία με υγεία και ευτυχία στο δρόμο του Ιπποκράτη που διάλεξε.

Ο παππούς και η γιαγιά Δημήτριος και Βασιλική Γκερλέ

Γεννήσεις

– Η Αναστασία Τζίμα και ο Δημήτρης του Νίκου Παπαφωτίκα και της Πόπης Δασουκίδου χάρισαν στο Νικολάκη τους ένα υγιέστατο αδελφάκι στα Γιάννενα στις 19-2-2013. Γερό και τυχερό νάναι και το τρίτο νάναι θηλυκό.

– Αρχές του Μάρτη 2013 ο Ανδρέας Παππάς και η Μαρία Νίττα απόκτησαν δυο πανέμορφα διδυμάκια. Να ζήσουν με υγεία και ευτυχία τα πρώτα εγγονάκια της Βικτωρίας και του Γιώργου Νίττα και να καλοδεχτούνε και εγγονούλες.

Θάνατοι

– Πένθιμα χτύπησε η καμπάνα του χωριού μας. Ο συμπαθέστατος Γάβνης του Χρήστου Νικολού και της Ευδοκίας σε ηλικία 86 ετών πήρε το δρόμο χωρίς γυρισμό την Παρασκευή 12 Απρίλη 2013, όπου τον συνοδεύσαμε συγγενείς, χωριανοί, γνωστοί και φίλοι.

Όλοι είχαν να πουν ένα καλό λόγο για την ευγένεια, τη φιλοτιμία, την καλοσύνη και τη νοικοκυροσύνη του. Ο Πανάγαθος Θεός ας απαλύνει τον πόνο της λατρεμένης του Βούλας που τον έχασε τόσο αναπάντεχα και ξαφνικά... Ανάλαφρο το χώμα που τον σκέπασε. Συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΚΑΤΣΑΡΟΣ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός
Πανεπιστημίου Πατρών
Από Λεπτοκαρυά Ζαγορίου
Ρυθμίσεις αυθαιρέτων
Ενεργειακά πιστοποιητικά
Οικοδομικές άδειες - μελέτη, επίβλεψη
Ανακαινίσεις, αναπαλαιώσεις κτιρίων

Ζωοδόχου πηγής & Γαλάνη 22, Αργίριο
Τηλ. 26410 47330, Κιν.: 6979 849797

ΑΡΙΣΤΗ

Γεννήσεις

– Στους αγαπημένους κουμπάρους μας Μιχάλη και Ζωίτσα Μπότσαρη που απέκτησαν χαριτωμένο αγοράκι ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει.

Οικογένειες

Γ. Ζαχάρη- Κ. Ζαχάρη -Κ. Ζαχάρη

ΒΙΤΣΑ

Βαπτίσεις

– Ο Παύλος Χαρίσης και η Σταματία Κάλλη βάπτισαν το γιο τους και του χάρισαν το θεϊκό όνομα Απόλλων. Να τους ζήσει και στα στεφάνια του να χαρούν!

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Θάνατοι

– Απεβίωσε ο 85χρονος συνταξιούχος αστυνομικός Κων/νος Ασπιώτης, γαμπρός στο Γρεβενίτι. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του Νίτσα και λοιπούς συγγενείς.

Δέσποινα Γκερλέ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ
Γεννήσεις

– Την 6η Μαΐου του 2013, η Έλενα Λιάπη, κόρη του γνωστού επιχειρηματία Εμμανουήλ Δραγατίδη, από τον Ελαφότοπο Ιωαννίνων, γέννησε κόρη, 4ο εγγόνι κατά σειρά για τον κ. Δραγατίδη.

Κουράριζε ο επιβέβων ιατρός, γνωστός καθηγητής χειρουργός του μαιευτηρίου «ΙΑΣΩ» κ. Ζώγας Βασίλειος, καταγόμενος από την περιοχή της Άρτας (Τζουμέρκα), σπουδάσας εις το πανεπιστήμιο της Ζυρίχης Ελβετίας.

Αμέριστη η συμπαράσταση και η αρωγή του αδελφού της Λαζάρου Δραγατίδη καθώς και της συζύγου του Μαριέττας, όπως επίσης και του Κωνσταντίνου Δραγατίδη μετά της συζύγου του Στέλλας, τελευταίας εν ζωή αδερφής του Εμμανουήλ Δραγατίδη.

Ολόθερμες οι ευχές στον ευτυχισμένο παππού από τον πρωτο-ξάδερφό του Βασίλη Τζιόβα και την οικογένειά του, όπως και στους γονείς της νεογέννητης. Να τη χαίρονται και να είναι γερή κι ευτυχισμένη.

ΙΤΕΑ

Θάνατοι

– Απεβίωσε η 85χρονη Ευαγγελία Τζάτζου, τέλη τ' Απρίλη 2013. Συλλυπητήρια.

ΚΑΡΥΕΣ

Γάμοι

– Ο Δημήτρης Φούκας και η εκλεκτή του Ντιάνα-Κορίνα Ρεμπετζίλα παντρεύτηκαν στην Αθήνα Απρίλη 2013. Να ζήσουν ευτυχισμένοι!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΚΗΠΟΙ

Βαπτίσεις

– Την Τρίτη 7 Μαΐου στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κήπων το ζεύγος Βασίλη Μήλα και Ιωάννας Σωτηροπούλου κόρη του Γεωργίου Σωτηροπούλου βάπτισε τη κόρη του δίνοντας το όνομα της αείμνηστης γιαγιάς της Κατερίνα (Καίτη). Ανάδοχος ο Νικόλαος Καλύβας. Στους γονείς και το φίλο μας παππού Γιώργο να τους ζήσει και να είναι τυχερή!

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας

ΛΑΪΣΤΑ

Θάνατοι

– Ο καλονοικοκύρης Μιχάλης Παπαθανασίου συνταξιούχος υπάλληλος Αγροτικής Τράπεζας όσο κι αν πάλεψε γενναία δεν τάβγαλε πέρα... Στα 61 του πέταξε σ' άλλους ουρανοί!

Πάνδημη έγινε η κηδεία του στον Ι. Ν. Περιβλέπτου Ιωαννίνων το απόγευμα της Τετάρτης 8-5-2013. Θερμά συλλυπητήρια στη συνάδελφο Νιόβη, πολυαγαπημένη του κόρη, τα δύο αγόρια τους, τη λατρεμένη του σύζυγο Ελένη Σκέντου και λοιπούς συγγενείς που τον έχασαν νωρίς-νωρίς!...

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Θάνατοι

– Η καλονοικοκυρά Δάφνη του Γεωργίου Μάγγου και της Σταματίας Δούζη απεβίωσε το Πάσχα και η κηδεία της έγινε πάνδημη στη γενέτειρά της. Πριν λίγο καιρό είχε χάσει και το σύζυγό της αείμνηστο Τριαντάφυλλο Μαντζανιδη. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΜΑΚΡΙΝΟ

Θάνατοι

– Ο αεικίνητος συμπαθέστατος 76χρονος Νίκος Παππάς δεν υπάρχει πια!... Το απομεσήμερο της 8ης Μάη 2013 εψάλη η εξόδιος ακολουθία του στον Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Μακρινού, όπου ξεκουράστηκε για πάντα. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγο, παιδιά, εγγονή και λοιπούς φίλους και συγγενείς!.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΠΕΤΡΑ

Θάνατοι

– Απεβίωσε ο 90χρονος Ζαχαρίας Στάθης, τον Απρίλη του 2013. Συλλυπητήρια θερμά.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

– Πάνδημη έγινε η κηδεία του συμπαθέστατου καλονοικοκύρη 83χρονου συνταξιούχου Γρηγόρη Γόγολου στο αγαπημένο του Σκαμνέλι μια Κυριακή τ' Απρίλη 2013. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

– Ξεκουράστηκε στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων, η 93χρονη ζαγορίσια αρχόντισσα Ελένη Τζουριάδη, το γένος Φραγκούλη στις 25 Απρίλη 2013.

Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Συλλυπητήρια θερμά.

Θάνατοι

– Στις 25 Μαρτίου, έφυγε ο καλосυνάτος Δημήτριος Κω/νου Δώδος και αναπαύεται στο Νεκροτάφειο Αγίου Νικολάου Κοπάνων.

Κατσαρού Α. Κατερίνα
Διπλ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, MSc
Πολυτεχνική Σχολή Παν. Πατρών

- Ηλεκτρομηχανολογικές Εγκαταστάσεις
- Μελέτες
- Επίβλεψη
- Φωτοβολταϊκά Συστήματα

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΣ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΑΓΡΙΝΙΟ

Ζ. Πηγής & Γαλάνη 22, 1ος όροφος - Τηλ.: 6970.629.560

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

– Η **Μαρία Γκούρη** και ο **Βαγγέλης Βούλγαρης** χάρισαν στη Δήμητρα τους στη Θεσσαλονίκη μια τρισχαριτωμένη αδελφούλα τέλη Απρίλη 2013.

Γερό και τυχερό το τέταρτο εγγονάκι της Ανθούλας Γκούρη. Και σ' άλλα να χαρεί!

Γάμοι

– Η **Παυλίνα Γιαννακού** και ο **Απόστολος Αρμύρας** παντρεύτηκαν στη Γερμανία.

Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

– Στους αγαπημένους μας φίλους Δημήτρη και Ντίνα Τόμου, θερμά συγχαρητήρια για την αγαπημένη τους κόρη **Αφροδίτη Τόμου**, που πήρε το διδακτορικό της από το Παν/μιο Ιωαννίνων με θέμα: «Μελέτη μαγνητικών ιδιοτήτων και αλληλεπιδράσεων συναλλαγής σε νανοσύνθετα μαγνητικά υλικά».

Καλή σταδιοδρομία

Γιάννης-Ρούλα

Χρυσάνθη-Γιώργος Εθυμίου

– Την αγαπητή μας **Αφροδίτη Τόμου**, που πήρε το διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με θέμα «Μελέτη μαγνητικών ιδιοτήτων και αλληλεπιδράσεων σε νανοσύνθετα μαγνητικά υλικά» συγχαίρουμε θερμά και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Τα συγχαρητήριά μας και

στους φίλους μας γονείς της, Δημήτρη και Ντίνα Τόμου.

Χρήστος και Μαίρη Μάντζιου

– Η ανηψιά μας **Αφροδίτη Δ. Τόμου** κόρη του Δημήτρη και της Τσερβαριώτισας Ντίνας Βλαστού απέκτησε το διδακτορικό τους με θέμα: «Μελέτη μαγνητικών ιδιοτήτων και αλληλεπιδράσεων ανταλλαγής σε νανοσύνθετα μαγνητικά υλικά» και απήγγειλε τον όρκο κατά την ορκωμοσία.

Θερμά συγχαρητήρια και όλες οι ευχές για καλή σταδιοδρομία, για να καμαρώνει το Ζαγόρι.

Οικογένεια

Γιώργου Δούβλη

Μιχάλης Οικονομίδης

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Νέοι Επιστήμονες

– Στον αγαπητό μας εγγονό **Στέφανο Καπελλίδη** του Εμμανουήλ, που αποφοίτησε με βαθμό πτυχίου Άριστα από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και ορκίστηκε προ ημερών, του ευχόμαστε καλή σταδιοδρο-

μία και να αριστεύει πάντοτε στη ζωή του, με υγεία και ευτυχία.

Ο παππούς και η γιαγιά του,

Σπυρίδων και Ιππολύτη

Καπελλίδη.

Θερμά συγχαρητήρια και από «το Ζαγόρι μας» και Β.Τ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ-ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Νέοι Επιστήμονες

Συγχαρητήρια

– Η **Αφροδίτη** του Γιώργου **Τσουμάνη** από το Κουκούλι και της Ανδρομάχης Δούβαλη από το Τσεπέλοβο, πήρε το πτυχίο της με **Άριστα** από την **Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Λάρισας** και διορίστηκε **αγροτική γιατρός** στο **Περιφερειακό Ιατρείο Καλουτάς** του Κέντρου Υγείας Δελβινάκιου. Σ' αυτό ανήκουν οι Τοπικές Κοινότητες **Καλουτάς, Ανθρακίτη, Δικόρφου, Διποτάμου, Ελάτης, Καβαλλαρίου και Μανασσή του Δήμου Ζαγορίου**. Θερμά Συγχαρητήρια, Καλή σταδιοδρομία και καλή αγροτική ιατρική θητεία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 70

Βασιλείου Κωνσταντίνος

ΕΥΡΩ 60

Καλογήρου Ναπολέων
Καλογήρου Γεώργιος
Ζηκοπούλου Άρτεμις
Αθανασέλης Σωτήριος

ΕΥΡΩ 50

Βούρης Ζήσης
Γκάνος Ζήσης
Γεννάδιος Δημήτριος
Τσαπάρη Ευδοξία
Τσατσοπούλου Μελίνα
Αδελφότητα Κάτω Πεδινών
Αθηνών
Δέρβας Δημήτριος
Φωτέσιος Κων/νος

ΕΥΡΩ 40

Σοφianoπούλου Σμαράγδα
Κατσαρού-Παπαδοπούλου
Χαρά
Φαρμάκη Παρασκευή
Βλαχοπούλου-Κουμπή
Κλεονίκη

ΕΥΡΩ 30

Βακάμης Πέτρος
Βακάμης Μηνάς
Δαρδακούλη Σπυριδούλα
Καψάλης Αλέκος
Παπαγιαννοπούλου Μαριγώ
Στεργίου Δημήτριος του Ιωάννη

Βλαστός Ηλίας
Ντιναλέξη Αγγαία
Τσορίγκα Παναγιώτα
Μακρής Ευριπίδης
Τσίλης Αριστομένης
Ζαροπούλου Αικατερίνη
Μπάγκα Μερόπη
Κομπάρης Μιχαήλ
Βασδέκη Ευγενία
Εμμανουηλίδης Κων/νος
Γκοδίμη Γαλάτεια
Μάνθος Αλέξανδρος
Παρλοπούλου Ντίνα
Μανδαλά Αριάδνη
Ζινδριλής Κων/νος
Νόνας Χαράλαμπος
Ράπτη Ελένη
Ρούντας Γεώργιος
Γερούκαλη Αγγή
Δόση Κλεοπάτρα
Θεοδοσίου Ευγενούλα
Καψάλη Αγγελική
Καψάλη Ιουλία
Κοντοκάλης Βασίλειος
Τζιόμπας Κων/νος
Παπαθανασίου Ελευθέριος
Δημητριάδου Μαργαρίτα

ΕΥΡΩ 25

Κωστοπούλου Άννα

ΕΥΡΩ 20

Αρβανίτη-Βαγγελή Σωτηρία

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνοη μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

– Στο χωριό **Κάτω Πεδινά**, πωλείται οικόπεδο 240 τ.μ. στο κέντρο του χωριού (κάτω από την κεντρική πλατεία).

Πληροφορίες κυρία Πόπη
Τηλ. 6944512287

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Ανώνυμος φίλος 600 Ε.
Θερμές ευχαριστίες. «Ζ»